100 DE PERSONALITĂȚI

Oameni care au schimbat destinul lumii

Apariție săptămânală
5,99 LEI / 29,99 MDL

52

CONFUCIUS

DeAGOSTINI

100 DE PERSONALITĂȚI
Oameni care au schimbat destinul lumii

Confucius

Numărul 52

PROLOG 4

VIAȚA ȘI VREMURILE 6

Lungul drum către cunoaștere

Un tânăr sărac

Ce a învățat în timpul studiilor

Ce e corect, e corect

La 50 de ani, ajungi să îți înțelegi destinul

Fă-ți bagajele și pleacă

De ce rătăcește sufletul fără sfârșit?

Numai cerul știe viitorul

EVENIMENTE MARCANTE 20

Proverbe – Interpretarea „Analectelor" lui Confucius

VIEȚI PARALELE 24

Gânditori antici și moderni care au dezvoltat principiile confucianismului

INFLUENȚE MAJORE 28

Idealurile confucianismului într-o lume a confuziei

EDIȚIE SĂPTĂMÂNALĂ

EDITURA: De AGOSTINI HELLAS SRL

EDITOR: Petros Kapnistos

MANAGER ECONOMIC: Fotis Fotiou

MANAGER DE REDACȚIE ȘI PRODUCȚIE: Virginia Koutroubas

ADRESĂ: Vuliagmenis 44-46, 166 73 Atena

MARKETING MANAGER: Michalis Koutsoukos

PRODUCT MANAGER: Nasita Kortesa

COORDONATOR DE PRODUCȚIE: Carolina Poulidou

MANAGER DISTRIBUȚIE: Evi Boza

MANAGER LOGISTICĂ ȘI OPERAȚII: Dimitris Pasakalidis

COORDONATOR LOGISTICĂ ȘI OPERAȚII: Antonis Lioumis

ADAPTARE PENTRU LIMBA ROMÂNĂ:
Fast Translate, Best Communication Media SRL

DTP: RAY

TIPĂRIRE ȘI LEGARE: NIKI EKDOTIKI S.A.

DIRECTOR DE PRODUCTIE TIPOGRAFIE: STELIOS KRITSOTAKIS

IMPORTATOR: Media Service Zawada S.R.L

Country Manager: Mariana Mihălțan

Marketing Manager: Adina Bojică

Redactor: Gabriela Muntean

Distribution Manager: Dan Iordache

ADRESA: str. Louis Pasteur nr. 38, et.1, ap.5,
sector 5, București, România

DISTRIBUITOR: Hiparion S.A.

ISSN: 1791-0765

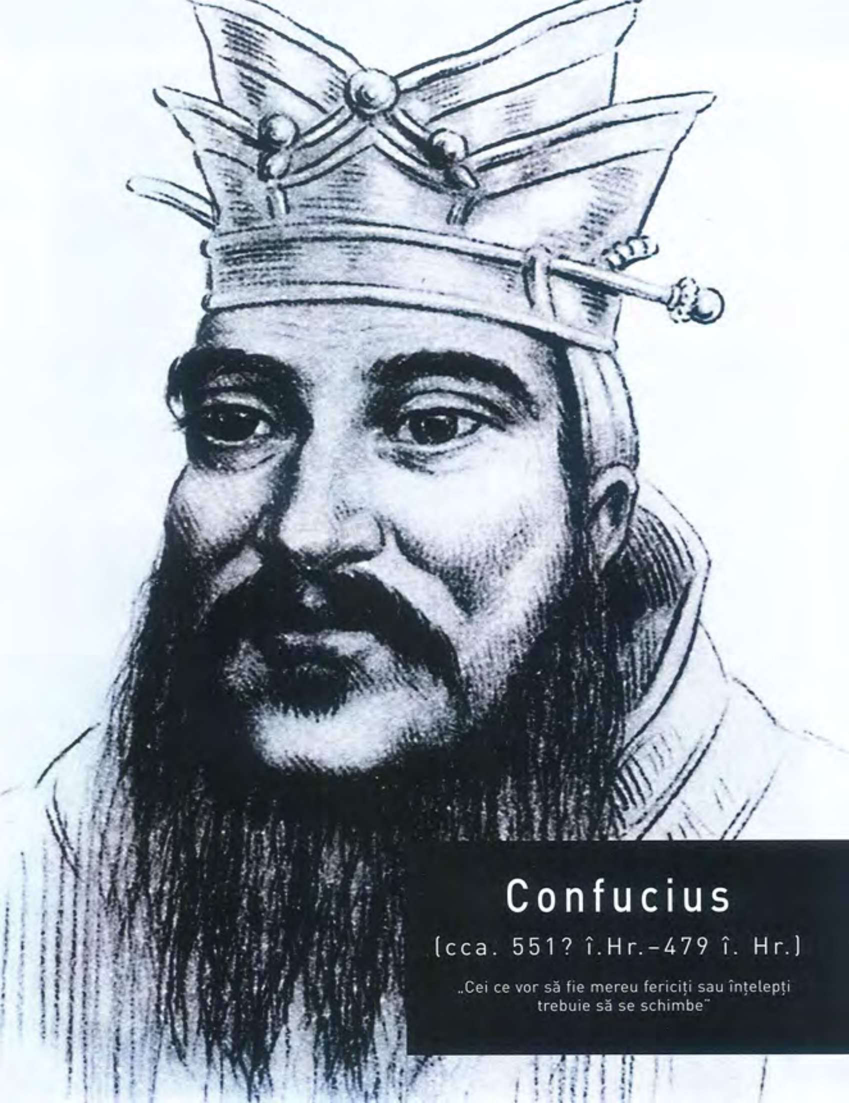
Fotografii: Uniphoto Press, Corbis Japan, C.P.C., Sukenori Matumoto, Soushi Lee, Tahara Museum, Mainichi Newspapers

Prețul numerelor

Prețul primului număr: 2,99 LEI/14,50 MDL

Prețul celui de-al doilea număr și al tuturor celorlalte numere: 5,99 LEI/29,99 MDL

Confucius
(cca. 551? î.Hr.–479 î. Hr.)
„Cei ce vor să fie mereu fericiți sau înțelepți trebuie să se schimbe"

Confucius

Ce fel de viață a dus Confucius?

PROLOG

UN OM RESPECTAT, iubitor de semeni, cu o inimă plină de căldură. A lăsat o moștenire profundă în țara în care a trăit: China, în urmă cu 2 500 de ani. După moartea sa, a fost numit „sfânt". Numele lui: Confucius.

Contemplând relele lumii, a început să promoveze ideile de „politețe" și „bunătate" în arena politică. A fost un mare politician și un adevărat mentor. A luat sub oblăduirea sa o mulțime de discipoli, indiferent de originea lor, și a format un fel de mare familie academică.

Învățăturile sale despre cum trebuie trăită viața au devenit cunoscute drept „confucianism" și s-au răspândit nu numai în China, ci și în Coreea și Japonia. Astăzi, ideile sale reprezintă repere comune în toate aceste țări.

Dar ce fel de viață a dus Confucius?

TABEL CRONOLOGIC

1600 î.Hr.	Începutul dinastiei Shang
1050 î.Hr.	Sfârşitul dinastiei Shang / începutul dinastiei Zhou
771 î.Hr.	Zhou mută capitala la Luo Yang / începutul perioadei Toamnă şi Primăvară
551 î.Hr.	Naşterea lui Confucius
537 î.Hr.	Începe şcoala
535 î.Hr.	Moartea mamei sale
533 î.Hr.	Căsătoria cu Ji Guan
532 î.Hr.	Naşterea fiului său
531 î.Hr.	Primeşte o funcţie mai puţin importantă, de oficial al oraşului
522 î.Hr.	Începe să aibă discipoli
517 î.Hr.	Prinţul din Lu este trimis în exil Studiază în Qi
515 î.Hr.	Se întoarce în Lu
510 î.Hr.	Teikou devine prinţ în Lu
502 î.Hr.	Este invitat de Khouzan Fuju
501 î.Hr.	Este promovat în Lu / devine „primar"
499 î.Hr.	Devine cancelar
497 î.Hr.	Este concediat / începutul călătoriei
484 î.Hr.	Întoarcerea în Lu
482 î.Hr.	Moartea lui Kaotan
480 î.Hr.	Moartea lui Koro
479 î.Hr.	Moartea lui Confucius
213 î.Hr.	Împăratul Shi Huangdi adoptă confucianismul
136 î.Hr.	Confucianismul este adoptat ca religie de stat
25	Confucianismul este susţinut de dinastia Han târzie
513	Confucianismul ajunge în Japonia
587	Revigorarea confucianismului
Secolului al XII-lea	Învăţăturile lui Zhu Xi sunt studiate în China Învăţăturile Song
1630	Rinrheizhan vizitează Tokugawa Bakufu
1905	Studiul ştiinţei este abolit în China
1966	Confucianismul este ignorat în timpul revoluţiei culturale
1973	Mişcări anticonfucianiste
1994	Templul lui Confucius devine parte a patrimoniului mondial

Lungul drum către cunoaştere

Confucius s-a născut în China, în secolul al VI-lea î.Hr., într-o perioadă în care dinastia Zhou îşi pierdea treptat influenţa. În timp ce alţii se pregăteau să preia cârma ţării, Confucius a făcut tot ce i-a stat în putinţă pentru a păstra obiceiurile Zhou. A fost fermier şi profet, iar mai târziu a încercat să insufle membrilor facţiunilor politice aflate în conflict valorile „bunăvoinţei" şi ale „bunătăţii". Întotdeauna a încercat să scoată la iveală tot ce era mai bun din el, iar această căutare constantă a idealului l-a condus pe lungul drum către înţelepciune.

Un tânăr sărac

„Uniunea nelegitimă" a părinţilor săi

La mijlocul secolului al VI-lea î.Hr., în statul Lu, în China antică, fiica unui preot a dat naștere unui băiat. Acesta avea capul puțin deformat, dar i-a amintit mamei de muntele Hikyu, unde ea mergea deseori să se roage. Astfel, copilul a primit numele acelui munte (abia mai târziu „Confucius", în latină). Data nașterii sale este menționată deseori în legende care spun că, în aceeași zi, un dragon cu două capete a coborât din ceruri, împreună cu cinci zeități. Potrivit însemnărilor istorice, Confucius s-a născut în 551 î.Hr. sau, după alte surse, în 552 î.Hr.

Mama sa se numea Ganzhouzai și avea în jur de 20 de ani când l-a născut, iar tatăl său Koukotsu avea aproximativ 60 de ani. În Antichitate, o astfel de diferență de vârstă era foarte rară la cupluri. „Memoriile istorice" arată că fusese o „uniune nelegitimă"; cu alte cuvinte, nu erau recunoscuți oficial ca soț și soție. Potrivit unei alte surse, tatăl său avea deja o soție și un fiu dar, cum fiul său se născuse cu o dizabilitate fizică, acesta a rămas alături de Ganzhouzai în speranța că va fi binecuvântat cu un băiat sănătos.

▸ Confucius, alături de mama și de tatăl său (centru). În dreapta sus este ilustrat tatăl său, purtând veșminte de războinic.

Bătrânul Koukotsu fusese un om foarte puternic în tinerețe. Se spune că în timpul unei bătălii, fiind capturat de către dușmani, a reușit să forțeze singur ușa închisorii. Nu există însă dovezi că ar fi avut o carieră militară strălucită. Existau, de asemenea, zvonuri potrivit cărora ar fi fost descendentul unui moștenitor îndepărtat al tronului. Confucius nu s-a născut într-o familie de sorginte nobilă, ci într-una de fermieri și preoți.

Învăţăturile „Ju"

Koukotsu a trecut în lumea celor drepți la numai trei după ce a obținut ceea ce își dorea, și anume un moștenitor. Din cauza uniunii nelegitime, părinții săi locuiau separat, iar după moartea tatălui, Confucius și mama sa au rămas practic pe drumuri.

În orice caz, Confucius a semănat mai mult cu mama decât cu tatăl său, iar viața alături de ea a avut o influență profundă asupra sa.

Familia din partea mamei aparținea unui grup de preoți cunoscuți sub numele de „Ju", șamani care încercau să stabilească legături între morți și vii. Însă la momentul respectiv, vremea religiilor mistice și bazate pe folclor trecuse de mult, astfel că Ju se simțeau oarecum ostracizați. Deși uneori sufereau din cauza discriminării, erau considerați totuși ca făcând parte din clasa intelectuală. Oamenii de rând nu cunoșteau detaliile multor ritualuri și ceremonii din acea perioadă, iar Ju aveau grijă să îi introducă în aceste taine. Cum Confucius îi urmărea plin de curiozitate practicând astfel de ritualuri, a început să îi imite. De asemenea, a învățat singur să citească și să scrie.

▾ O mică peșteră de la poalele muntelui Hikyu. Se spune că mama lui Confucius venea deseori la acest munte ca să se roage; într-o bună zi, însărcinată fiind, durerile facerii au început chiar când se afla acolo. Drept urmare, copilașul a venit pe lume la poalele acestui munte.

▴ O pictură din secolul al XVI-lea, cu Confucius copil, jucându-se de-a serbarea. Pasiunea pentru serbările din copilărie și-a pus amprenta asupra întregului său sistem de credințe.

Versiune diferită

SECRETUL LOCULUI NAŞTERII ŞI VIAŢA ASCUNSĂ

Unul dintre cele mai importante documente primare care ne-au parvenit despre viaţa lui Confucius sunt „Memoriile istorice" ale lui Sima Qian. Qian a trăit la 400 de ani după Confucius. În acele vremuri, istoricii includeau multe legende în textele lor, astfel încât nu tot ceea ce au consemnat ei s-a şi întâmplat în realitate.

Locul naşterii lui Confucius a rămas necunoscut, iar acest lucru se datorează faptului că discipolii săi voiau să ţină secret rodul acestei relaţii nelegitime. De asemenea, mama lui aparţinea unei clase inferioare de preoţi. O autoritate în istoria chineză, Shizuka Shirokawa, scrie în cartea sa „Povestiri despre Confucius" că este posibil ca mamei sale să nu îi fi fost permis să se căsătorească, pentru ca acest lucru să nu o distragă de la celelalte îndatoriri ale sale. Foloseşte povestea cu muntele Hikyo pentru a-şi susţine teoria. Shirokawa consideră că mama sa mergea la munte nu ca să se roage pentru fertilitate, fiindcă acela nu era un loc unde oamenii puteau înălţa astfel de rugi. Se pare că ea era preotul care se îngrijea de munte. Astfel, „uniunea nelegitimă" cu un bărbat mai bătrân devine mult mai scandaloasă, fiindcă era preoteasa unui zeu care îi cerea să îşi păstreze castitatea.

Drept urmare, discipolii lui Confucius nu au putut să stabilească adevărul despre trecutul său. Rămân numai legende şi alte poveşti, adunate şi compilate în „Memoriile istorice", astfel încât este foarte posibil ca multe fragmente să fi fost exagerate. Ulterior, mulţi istorici au încercat să documenteze episoade din viaţa lui Confucius, dar adevărul este greu de distins de ficţiune.

◂ Sima Qian, înregistrând faptele istoriei antice după cum le-a înţeles. În „Memorii istorice" statul Lu este menţionat de mai multe ori.

Însă Confucius moştenise şi genele tatălui său. Pe măsură ce creştea, devenea tot mai puternic, ajungând în cele din urmă la o statură impunătoare. La vârsta maturităţii depline, măsura 2,10 m înălţime, iar laba piciorului său avea 31 cm lungime (numărul 48). Se mai spune că faţa îi semăna cu aceea a unei persoane suferind de ciumă neagră.

Copilăria şi-a petrecut-o alături de ambele familii, atât cea a mamei, cât şi cea a tatălui. Încet-încet, el şi-a dat seama că trăsăturile sale fizice şi psihice fuseseră influenţate atât de linia maternă, cât şi de cea paternă. Învăţăturile Ju l-au făcut să fie şi mai diferit de ceilalţi copii de vârsta sa.

▸ Pictură înfăţişându-l pe Confucius la vârsta de 15 ani, perioadă în care începea să fie interesat de gândirea intelectuală. Nu a avut niciodată un profesor adevărat, aşa că toate cunoştinţele şi le-a însuşit de unul singur.

Un tânăr singuratic

„Nu vreau să-mi închei astfel viaţa." După ce a învăţat singur să citească şi să scrie, Confucius a început să se gândească tot mai mult la acest aspect. Mai târziu avea să îşi amintească: „La vârsta de 15 ani, m-am întors spre gândireaintelectuală". Într-adevăr, după ce a împlinit 15 ani, în loc să urmeze exemplul mamei şi să devină preot, a început să fie interesat de chestiunile de ordin academic.

Mama lui însă s-a stins din viaţă înainte de a-l vedea reuşind în acest domeniu. Confucius a organizat înmormântarea mamei sale, gândindu-se să o îngroape alături de tatăl lui. Ea însă nu-i spusese niciodată locul unde acesta fusese înmormântat. Se povesteşte că tânărul Confucius ar fi luat urma cortegiului funerar pentru a găsi mormântul tatălui. A dat dovadă de un respect absolut faţă de părinţi cât timp aceştia au fost în viaţă, dar, la o vârstă destul de fragedă, a rămas orfan. Familia tatălui său nu l-a ajutat niciodată, nefiind de acord cu „uniunea nelegitimă".

Confucius era acum singur, fără niciun ajutor. Trăia în sărăcie şi ştia că trebuia să muncească pentru a supravieţui, aşa că a încercat să îşi găsească o slujbă. Mai târziu, un oficial de rang înalt îi spunea unuia dintre discipolii săi: „Maestrul tău pare că poate să facă orice". Discipolul a încuviinţat, iar Confucius a spus: „În tinereţe, am fost sărac. Făceam tot ce era omeneşte posibil, oricât de mărunte erau rugăminţile localnicilor". Aceste cuvinte evocă vremurile grele pe care le-a trăit în copilărie. Însă în oraş nu s-a ocupat numai de treburi mărunte; foarte curând avea să îşi formeze o percepţie unică asupra lumii şi să-şi dezvolte o deosebită putere a minţii.

Zidurile fortăreţei din jurul oraşului natal al lui Confucius, Qufu, în statul Lu. Lu era de fapt o ţară mică, aflată mai mult sau mai puţin sub controlul guvernului Zhou. Se spunea că „obiceiurile Zhou vin din Lu".

Ce a învățat în timpul studiilor

Un val de insulte

ÎNTR-UN SFÂRȘIT, Confucius s-a folosit de cunoștințele dobândite și s-a hotărât să exploreze lumea, dar realitatea era dură. La puțin timp după ce și-a pierdut mama, a primit o insultă pe care nu avea să o uite niciodată. Un om puternic din statul Lu, pe nume Qisun, a organizat o petrecere la care au participat toate celebritățile locale. Confucius a hotărât să vină și el, sperând să întâlnească oameni care l-ar fi putut ajuta în viitor. De asemenea, își dorea foarte mult să întâlnească alți intelectuali. La intrare însă, un paznic a strigat la el: „Aici, călugării de clasă inferioară n-au ce căuta!"

Această jignire profundă l-a determinat pe Confucius să se concentreze din ce în ce mai mult asupra gândirii intelectuale. Știa că, pentru a scăpa de eticheta socială pe care o primise, trebuia să intre în lumea academică. Tatăl său, care fusese extrem de puternic din punct de vedere fizic, nu reușise să realizeze mare lucru în viață. El însă, dacă ar fi putut să-și pătrundă în lumea academică, ar fi putut să devină un învățător pentru prinți și prințese.

A început să îi poarte pică lui YangHuo, paznicul care îl insultase, dar a devenit și foarte motivat să facă ceva în legătură cu acest lucru. În continuare, YangHuo a avut un impact uriaș asupra vieții lui Confucius.

Calea către succes

La vârsta de 19 ani, Confucius s-a căsătorit. Soția sa se numea Ji Guan. La acea vreme, bărbații care se căsătoreau înainte de 20 de ani proveneau, de cele mai multe ori, din familii foarte înstărite. Fiind aproape falit, se spune că tânărul Confucius s-a căsătorit cu ea și a fost obligat să stea cu familia ei.

După un an, soția sa a dat naștere primului lor copil, Li, numit după un dar pe care familia îl primise de la oficialii orașului în ziua în care acesta se născuse. Bineînțeles, pare oarecum ciudat ca oficialii guvernului să fi oferit familiei un astfel de dar, drept care se prea poate să fie iarăși vorba de o poveste născocită.

În acea vreme, Confucius era funcționar și făcuse încă un pas pe scara socială. Prima sa slujbă avea legătură cu agricultura. Nu erau necesare examene pentru a deveni funcționar public, așa că se presupune că oficialii orașului au aflat că știe să scrie și să citească și s-au hotărât să îl folosească. Mai târziu, Confucius a început să gestioneze numărul de animale pe care orașul le sacrifica în

▼ Confucius – lucrând ca funcționar public. Ulterior, s-a ocupat de animalele care urmau să fie sacrificate în cadrul ceremoniilor, iar cunoașterea diverselor rituri și ritualuri i-a folosit foarte mult.

▲ Căsătoria lui Confucius (sus) și oficialii orașului oferind un dar fiului său (jos). Ji Guan poate fi văzută ținându-și în brațe primul născut.

▼ Mormântul soției lui Confucius, Ji Guan. Fiul ei Li plângea fără încetare după moartea acesteia, iar Confucius i-a reproșat că exagerează.

CLIPE PERSONALE

A FOST CĂSNICIA SA UN EȘEC?

„Femeile creează probleme", a spus Confucius odată. Aceasta nu era o generalizare, ci mai degrabă o observație bazată pe experiența lui de până atunci.

La doar câțiva ani după ce soția sa a născut, cuplul s-a destrămat, iar Confucius nu s-a arătat interesat de o nouă căsătorie. Despărțirea aceasta a reprezentat un adevărat eșec pentru sistemul confucianist de valori, care punea mare preț pe crearea unei familii fericite (Confucius credea că, având grijă mai întâi de corp, apoi de familie și apoi de țară, toate ar putea fi egale sub ceruri). Din acest motiv, puțini dintre discipolii săi au menționat vreodată divorțul. Divorțurile nu erau însă foarte rare pe vremea aceea. Procesul de divorț era mult mai simplu decât cel al căsătoriei, fiind necesar doar ca femeia să se întoarcă la familia ei, ceea ce marca sfârșitul căsătoriei. Atât fiul lui Confucius, cât și nepotul său au divorțat la rândul lor de soții.

Pe atunci, era un lucru des întâlnit ca un bărbat să se căsătorească de mai multe ori, așa că n-ar fi fost exclus ca tânărul Confucius să se recăsătorească. Nu se știe însă dacă s-a mai îndrăgostit sau nu vreodată. Credințele sale puternice, cum ar fi aceea că „oamenii nu trebuie să vorbească la masă și nici să scoată vreun zgomot atunci când dorm" și dezgustul puternic pentru îmbrăcămintea strălucitoare fac greu de crezut faptul că ar fi fost capabil să își găsească o parteneră pe măsură.

timpul ceremoniilor. Aceasta era o funcție destul de importantă pentru un om de origine umilă. Confucius însă nu era complet satisfăcut, considerând că învățații vor pune bazele unei societăți care să funcționeze corect, astfel că a căutat o slujbă care să îi permită să își pună în aplicare ideile.

Când avea în jur de 22 de ani, Confucius s-a hotărât să urce pe unul dintre cei mai înalți munți din China, muntele Taizhan. Muntele Taizhan era asociat de mult timp cu religia, ba chiar era numit „locul de naștere al tuturor chinezilor". Confucius credea că din vârful muntelui ar fi putut să vadă „cât de mică este lumea în realitate". În această lume, ar fi privit de sus la conaționalii săi, încleștați într-o multitudine de războaie.

Nașterea unui învățat

La câțiva ani după ce a devenit înalt funcționar, oamenii au început să asculte ceea ce avea de spus. A câștigat tot mai mulți discipoli, dovadă a faptului că acumulase deja cunoștințe ample și că oamenii îi dădeau crezare. Acesta a fost începutul vieții sale ca învățat. Se spune că nu a avut niciodată cu adevărat un mentor, ci a învățat de la numeroșii înțelepți pe care i-a întâlnit în decursul vieții sale.

Există o legendă care ne relatează modul în care Confucius învăța de la ceilalți. În timpul pregătirilor pentru o ceremonie, își întreba fără încetare superiorii: „De ce faceți asta?" Observând acest lucru, oamenii se întrebau: „Unde este politețea dacă îi sâcâi încontinuu cu întrebările pe cei de la putere?" Mai târziu, Confucius a răspuns: „La urma urmei, este mai politicos să pui oricâte întrebări este nevoie ca să te asiguri că ai învățat ceva cum trebuie". De câte ori avea ocazia să învețe ceva, profita din plin, punând mereu întrebări. Acest lucru i-a permis să învețe fără ajutorul vreunui maestru și să deprindă multe și de la discipolii săi.

Confucius și-a învățat discipolii despre cele „șase arte": ritualurile, muzica, trasul cu arcul, conducerea carelor, caligrafia și calculul. Acestea erau considerate discipline esențiale în acea vreme. Confucius nu a refuzat niciodată cuiva șansa de a învăța din cauza provenienței. Se adunau în jurul lui nu atât pentru a învăța de la el, ci pentru a auzi ce avea de spus acest om ferm, hotărât să nu judece niciodată oamenii după originea lor.

▲ Multe ziduri și porți au fost construite în jurul muntelui Taizhan de-a lungul generațiilor, incluse ulterior în patrimoniul mondial. Începutul potecii care urcă muntele este dedicat lui Confucius.

▼ Confucius, urând bun venit discipolilor săi. Nu a făcut niciodată discriminări la adresa discipolilor săi, ținând cont de faptul că și el provenea dintr-o familie săracă. Acesta a fost un punct de vedere revoluționar la acea vreme.

Ce e corect, e corect

Studii în Luo Yang

CONFUCIUS ÎNCEPUSE deja să atragă mulți discipoli, dar considera că mai avea încă multe de învățat. Astfel, apropiindu-se de vârsta de 30 de ani, s-a hotărât să studieze în Luo Yang, capitala Zhou. Deși dinastia Zhou își pierduse aproape toată puterea, moștenirea sa culturală a dăinuit. În acest nou mediu, a început să învețe mai multe despre amabilitate. Nu știm cât timp a studiat acolo dar, potrivit „Memoriilor istorice", învățătorul său a fost Lao-Tzu. După ce a studiat mai multe domenii, Lao Tzu i-a dat elevului său un sfat: „Renunță deci la aerul arogant și la nenumăratele tale dorințe, la răutăți și la ambiții. Nu-ți aduc nimic bun". Aceasta reflectă foarte bine diferența de personalitate dintre cei doi. Confucius dobândise aici și mai multe cunoștințe, așa că s-a întors acasă, unde oamenii au fost impresionați de faptul că studiase cu vestitul Lao Tzu, despre care se spunea că e „ca un dragon".

Confucius era acum în al patrulea deceniu de viață, și numele său devenea tot mai cunoscut. Discipolii săi au sporit în număr, fapt care este reflectat în cartea sa, „Analectele lui Confucius": „... și 30 dintre ei stăteau în fața mea". Confucius devenise o persoană foarte influentă în Lu.

O invitație de la un rival

În acea vreme, statul Lu era împărțit în trei părți, controlate de câte o familie: Mosun, Shukusun și, respectiv, Qisun. Unul dintre cei mai importanți membri ai familiei Qisun, cea mai puternică dintre cele trei, era YangHuo, omul care îl insultase.

▲ Străzile Luo Yang în ziua de azi. Luo Yang este capitala Zhou și este vestit pentru vestigiile culturale și serbările sale.

Conducătorul orașului natal al lui Confucius, Shokhou, a participat la un concurs de lupte de cocoși și a pierdut împotriva celorlalte trei familii. La puțin timp după aceasta, a fost exilat. După plecarea lui, YangHuo și familia Qisun au pus stăpânire pe satul lui Confucius.

Confucius însă a constatat că stilul de guvernare rămăsese neschimbat: încă mai exista foarte multă lăcomie. YangHuo se gândea să îl invite pe Confucius să îl consilieze despre cum ar trebui condusă zona dar, dat fiind trecutul lor, Confucius l-a refuzat categoric. Apoi, YangHuo i-a trimis lui Confucius o piele de porc foarte scumpă, fiindcă știa că acest lucru l-ar fi determinat pe acesta să facă ceva în schimb, deoa-

▼ Confucius, învățând de la Lao Tzu. Aceasta a fost o întâlnire istorică între doi dintre marii gânditori ai Chinei, dar cercetătorii moderni consideră acum că acest moment a fost doar o invenție.

rece așa ar fi fost politicos. Confucius a ales cu bună știință un moment când credea că YangHuo nu era acasă pentru a-i oferi propriul cadou. Dar, din păcate pentru el, cei doi s-au întâlnit chiar în momentul în care Confucius pleca.

YangHuo a început să îl amenințe pe Confucius. Chiar dacă era în mod clar un intelectual, de ce nu își urma propriul concept de „bunătate" pentru a ajuta regiunea?

Cuvintele au avut efectul scontat. Fiind însă un om reținut, Confucius nu a putut răspunde pe loc și a conchis că totuși nu avea cum să accepte invitația rivalului său.

▲ Koto chinezesc antic (instrument). Confucius a învățat să cânte la koto în Qi și, fiind un muzician înzestrat, se spune că muzica sa era minunată.

▶ Casa unde Confucius a studiat muzica. Pasiunea sa pentru genurile locale l-a ajutat să se bucure de o bună reputație în Qi.

Fericire și tristețe în Qi

Confucius era sătul de Lu, așa că a hotărât să se mute în Qi și să lucreze acolo. A locuit la funcționarul regional KouShouzi, în așteptarea unui angajament. Între timp, muzica acelor locuri l-a fermecat. „Nu am cunoscut gustul mâncării timp de 3 luni", scria el mai târziu, ca urmare a faptului că fusese extrem de pătruns de muzică. A crezut că muzica este calea spre politețe și egalitate în societate, astfel că, uneori, percepea aceste două lucruri ca fiind unul și același. Dragostea sa profundă pentru această muzică s-a datorat, probabil, credinței sale puternice în virtuțile bunăvoinței.

În cele din urmă, a apărut și ocazia pentru o slujbă importantă. Prințul din Qi s-a interesat de Confucius și a fost de acord să se întâlnească cu el. Confucius era încântat. Fiind întrebat: „Ce este politica?", a răspuns: „Când un prinț se comportă ca un prinț, o prințesă ca o prințesă, un tată ca un tată și un fiu ca un fiu". Prințul a fost satisfăcut, fiindcă autoritatea prinților în Qi era uneori subminată de familiile nobile. Apoi a întrebat: „Care sunt problemele presante în politica actuală?", la care Confucius a răspuns: „Dificultatea financiară". Prințul a fost surprins de ușurința cu care Confucius a semnalat o problemă foarte gravă a regatului, și a decis să îl angajeze.

▼ Statuia conducătorului Zhou. Zhou Koutan a instituit un cod moral și cultural în țară și a fost foarte respectat de Confucius.

Din păcate, puternicul Anei a fost întru totul împotriva acestei decizii. Acesta era un politician cu o mare influență, care a remarcat: „Nu avem cum să aplicăm știința academică la problemele noastre, este inutilă în politică". De asemenea, considera că introducerea valorii bunăvoinței în politică nu ar fi însemnat decât mai multe cheltuieli. În plus, nobilii nu erau de acord cu credința lui Confucius, potrivit căreia ar trebui să încerce să își schimbe statutul în societate. Anei l-a concediat pe Confucius, pretinzând că era prea bătrân pentru post. Confucius avea pe atunci 37 de ani.

Considerând că nu mai are niciun motiv să rămână în Qi, Confucius a hotărât să se întoarcă în Lu, unde a descoperit că avea și mai mulți discipoli și că în jurul ideilor sale se fondase un fel de grupare academică. Considera că atinsese culmea carierei academice, scriind: „La vârsta de 40 de ani, nu ești niciodată pierdut". Între timp, dorința sa de a se implica în politică a crescut fără încetare.

▼ Confucius, după ce i s-a refuzat un loc în Guvernul Qi. După aceea, a luat un car și a pornit într-o călătorie.

DIN CULISE

EPOCA NUMITĂ PRIMĂVARĂ ȘI TOAMNĂ

Confucius a trăit spre sfârșitul epocii Primăvară și Toamnă din istoria Chinei. În acea perioadă, Luo Yang devenise capitala dinastiei Zhou, cunoscut sub numele de Imperiul Zhou de Est. Apoi, în 403 î.Hr., dinastia Zhou s-a prăbușit, marcând sfârșitul epocii Primăvară și Toamnă. Perioada a fost denumită astfel după cartea de istorie a lui Confucius. Între evenimentele descrise în carte și cele reale există însă anumite diferențe.

Spre sfârșitul perioadei, Guvernul Zhou avea încă o oarecare putere, dar multe regiuni începuseră să se separe și să își formeze propriile țări. În aceste țări, au izbucnit conflicte pentru a determina ce persoană sau familie urma să vină la putere. Același lucru s-a întâmplat în Lu, unde familiile puternice l-au răsturnat pe prinț. Nici chiar în cadrul familiilor nu exista un sistem clar de moștenire a rangurilor, astfel că puterea se transfera, de obicei, către persoana cea mai influentă, o caracteristică feudală.

Această perioadă a marcat, de asemenea, începutul milițiilor, angajate să protejeze familiile. Pe lângă membrii de drept, o familie accepta să i se alăture și alte persoane pentru a primi ajutor. În mod similar, Confucius a căutat doar persoane inteligente pentru a i se alătura ca discipoli. În această epocă, urmașii războinicilor din clasele inferioare întâmpinau mari dificultăți în încercarea de a urca pe scara socială.

După moartea lui Confucius, a urmat o perioadă de conflicte între state, iar apoi, în 249 î.Hr., dinastia Zhou a căzut.

La 50 de ani, ajungi să îți înțelegi destinul

Un vis de implicare politică

ÎN TIMP CE CONFUCIUS își deplângea soarta, fostul prinț al provinciei Lu a murit în exil, iar fratele său mai tânăr a devenit prințul oficial al regiunii. Ca și înainte însă, puterea era cu adevărat în mâinile celor trei familii menționate anterior, iar în rândul acestora YangHuo era omul cel mai puternic.

YangHuo nu era însă pe deplin satisfăcut de condițiile politice, astfel că și-a unit forțele cu cei care îi detestau pe șefii celorlalte case și încercau să îi înlocuiască. Planul era să se debaraseze de politicienii ineficienți și să numească oameni noi în locul lor. Deși planul era perfect, a avut ghinion. Lovitura de stat a eșuat și a fost exilat. Pe de altă parte, Khouzan Fuju a invadat teritoriile familiei Qisun și a întemeiat un stat individual, deși îi lipseau oamenii care să îl servească. Astfel, a trimis după Confucius pentru ajutor. Confucius a vrut să accepte oferta, deoarece de mult timp visa să se implice în politică, dar discipolul său preferat, Koro, s-a opus ideii. Confucius spunea despre sine: „Dacă ar vrea cineva să mă folosească în politică, aș putea recrea minunile dinastiei Zhou".

În cele din urmă, nu a participat la lovitura de stat, ceea ce s-a dovedit a fi o alegere înțeleaptă. În urma intervenției lui YangHuo, cele trei familii și-au pierdut într-o oarecare măsură puterea, iar regiunea a fost preluată din nou de fratele fostului prinț Shokou, Teikou, care i-a cerut imediat lui Confucius să i se alăture. În acel moment, avea 51 de ani. „La 50 de ani, ajungi să îți înțelegi destinul", a spus el; știind foarte clar că destinul său era să participe la viața politică.

▼ Locul întâlnirii dintre Qi și Lu. Prințul din Qi era jenat de situația vulnerabilă a țării sale, astfel că s-a oferit să restituie toate teritoriile luate de Qi de la Lu, în semn de scuze.

▲ Pictură reprezentându-l pe Confucius ocupându-se de chestiuni politice în Lu. În jurul vârstei de 50 de ani, a obținut cel mai înalt rang posibil în justiție. Coroana sa indică rangul de cancelar.

Faima supremă

Acum că devenise consilier al conducătorului statului Lu, Confucius era implicat direct în afacerile regiunii, fiind numit și „primar" al capitalei. În decurs de numai un an, a obținut rezultate extraordinare și a fost delegat să se ocupe, în principal, de problemele regionale. A fost însărcinat cu dezvoltarea statului, ceea ce însemna că avea un cuvânt de spus și în activitatea economică a guvernului. Anul următor, a fost promovat în poziția cea mai înaltă, care astăzi ar echivala cu aceea de „cancelar suprem".

Veștile despre rapiditatea cu care Confucius a avansat în ierarhie s-au răspândit imediat în statul învecinat, Qi. Oamenii de acolo considerau că Lu devenise mult mai puternic datorită lui Confucius, astfel că, în 500 î.Hr., au propus o alianță cu Lu. Propunerea prevedea restituirea tuturor teritoriilor luate de Qi de la Lu în prealabil și organizarea de întruniri periodice între cele două țări pentru discutarea relațiilor lor.

În aceeași zi, un convoi care interpreta melodii tradiționale din Qi invita lumea să asculte această minunată muzică. Confucius, care a sosit mai târziu, a strigat: „Este foarte nepoliticos să cântați muzica voastră barbară aici". Convoiul Qi fusese trimis de fapt să îl asasineze pe Teikou; printre muzicieni, se afla un asasin plătit. Confucius nu știa acest lucru, dar a trimis grupul înapoi acasă. Speriat că planul poate eșua, liderul grupului a întrebat din nou: „Putem să venim să cântăm pentru prinț?" Confucius i-a refuzat din nou. A simțit că era ceva în neregulă și s-a hotărât să fie precaut.

Prima întâlnire dintre cele două țări s-a încheiat cu bine pentru Lu, iar reputația lui Confucius a continuat să sporească. A depășit anii de mize-

▼ Pictură reprezentându-i pe Teikou (dreapta) și pe prințul din Qi (stânga) participând la negocieri. Confucius (centru) a emis o lege proclamând că oricine îl insultă pe prinț va fi condamnat la moarte, astfel că a pus să fie executați muzicienii suspecți din Qi.

▲ Bani în China antică. În epoca Primăvară și Toamnă, economia bazată pe bani, înlocuind-o pe cea bazată pe troc, s-a răspândit în întreaga lume. De această dezvoltare economică au beneficiat foarte mult cei aflați la putere.

rie și a fost recunoscut, în sfârșit, pentru abilitatea sa politică.

Suspiciunile celor trei familii

Statul Lu părea destul de stabil, dar încă exista o mare problemă. Fiecare familie puternică avea propriul castel și era clar că, în cele din urmă, ar fi izbucnit un conflict. Pentru a evita o criză, Confucius le-a ordonat să își dărâme castelele. Cele trei familii au acceptat, de voie de nevoie. Mai întâi a fost distrus castelul familiei Mosun. Apoi cel al familiei Qisun. În această acțiune, Confucius s-a lovit de rezistența forțelor Qisun, care au luptat vitejește, dar, în cele din urmă, armata statului a reușit să le îndepărteze din țară, în Qi.

Apoi a fost rândul familiei Shukusun. Un prinț Shukusun a susținut însă că „acest castel este crucial în apărarea statului Lu față de Qi, așa că ar fi în deserviciul țării să fie dărâmat". Apoi a adăugat: „Distrugerea acestui castel ar însemna sfârșitul familiei Shukusun". Văzuseră cât de mult se

Omul-cheie

PRINȚUL DIN LU, CARE L-A ANGAJAT PE NEFERICITUL CONFUCIUS

Se știu foarte puține despre Teikou înainte de a ajunge la putere în Lu. La început, se pare că se afla în relații destul de bune cu cele trei familii puternice, dar a devenit clar faptul că a încercat să le elimine de la putere, angajându-l pe Confucius după lovitura de stat.

Petrecărețul Teikou era însă extrem de diferit de sobrul și disciplinatul Confucius. Într-o zi, Confucius i-a dat prințului următorul sfat: „Succesul și eșecul națiunilor depind în mare măsură de cunoașterea de către conducător a problemelor cu care se confruntă țara și de cât este de dispus acesta să asculte sfaturile pe care i le dau alții". Era o aluzie la faptul că, uneori, Teikou nu își lua în serios funcția. De aceea probabil l-a concediat mai târziu pe Confucius.

Teikou a murit în anul 495 î.Hr., iar fiul său, în vârstă de 10 ani, a preluat puterea. A recunoscut: „Nu știu nimic despre frică, tristețe și durere". După ce Confucius s-a întors acasă din lunga sa călătorie, a dat peste fiul lui Teikou. Când Confucius a murit, acesta a ținut un discurs la înmormântarea vestitului învățat, dar discipolii lui Confucius au fost extrem de supărați de acest lucru. Dat fiind că noul conducător nu îl cunoscuse niciodată cu adevărat pe marele om, au considerat o impertinență din partea lui să ia cuvântul la înmormântare. O parte din supărarea lor îi era însă adresată lui Teikou, care îl concediase pe Confucius.

▲ Prințul din Lu, Teikou. Data nașterii sale nu este cunoscută, la fel cum nu se cunosc multe aspecte ale vieții sale.

reduseseră protestele familiilor Qisun și Mosun în politică după distrugerea castelelor lor și, dintr-odată, s-au hotărât să renunțe la planul de a-l dărâma pe al lor. Deși forțele Lu înconjuraseră castelul, s-au văzut nevoite să își anuleze, pentru moment, planurile de a-l distruge.

Unul dintre principalele succese ale lui Koutei a fost faptul că îi îndepărtase cu succes pe mulți dintre opozanții din țară. Treptat însă, familiile au ajuns la o altă concluzie: „Poate că ne-ai cerut să ne distrugem castelele pentru propriul tău beneficiu politic". Confucius devenea din ce în ce mai izolat.

▼ Confucius l-a trimis pe Koro la familia Qisun și i-a recomandat să își dărâme castelul. Koro, căruia îi plăcea conflictul armat, a considerat planul bun.

Fă-ți bagajele și pleacă

Prins între ideal și realitate

MULȚI ERAU SUPĂRAȚI că un nou venit pe scena politică, Confucius, reușise să distrugă cele trei castele. Pe Confucius însă nu-l deranja acest lucru. Dimpotrivă, se gândea să scape de numeroșii oponenți politici care stăteau în calea realizării idealului său de guvernare. Una dintre victimele lui Confucius a fost Shoseibou, pe care l-a condamnat la moarte. Shouseibou era un politician de rang înalt și un învățat ce avea propria școală, cu mai mulți studenți decât Confucius.

Motivul invocat pentru pedeapsa cu moartea a fost spionarea. Luând însă în considerație rivalitatea dintre ei, este foarte posibil ca acestea să fi fost doar niște zvonuri răspândite de Confucius despre dușmanul său. A existat o distanță clară între percepția sa privind politicianul perfect, care pune legea mai presus de orice, și acțiunile sale.

Aceasta a fost o pedeapsă interesantă și pentru Confucius, care pretindea că nu crede în condamnarea la moarte, dar știa că trebuie să își realizeze visul cu orice preț. Ajunsese la un nivel înalt în lumea politică, și începea încet-încet să își dea seama de acest lucru.

Mirajul puterii

Într-o zi, statul Qi a trimis o trupă de artiști în capitala statului Lu, trupă alcătuită din 80 de femei frumoase, alese din Qi. Acestea au venit în 30 de căruțe, trase de 120 de cai. Din cauza faptului că lui Confucius nu îi plăceau spectacolele, oamenii din Lu evitaseră astfel de activități în ultimul timp. La vederea paradei, cetățenii din Lu nu și-au putut ascunde încântarea. Când s-a dezbătut dacă guvernul ar trebui sau nu să accepte darul, fetele au distrat mulțimile cântând și dansând. Se spune că însuși Teikou a participat la spectacole. Văzând bucuria de pe fața sa, guvernul a decis în cele din urmă să accepte darul. Ca urmare, ideile lui Confucius și-au pierdut o parte din credibilitate în lumea politică.

▲ Shoseibou, condamnat la moarte de Confucius. Aceasta i-a pătat imaginea politică de „sfânt", dar, de mai multe ori în viață, Confucius și-a arătat latura violentă.

▲ Statutul lui Confucius. Cu ajutorul lui, statul Lu a reușit să aplice multe reforme necesare, oamenii de rând au devenit mult mai civilizați și mai respectuoși, iar prețurile mărfurilor s-au stabilizat.

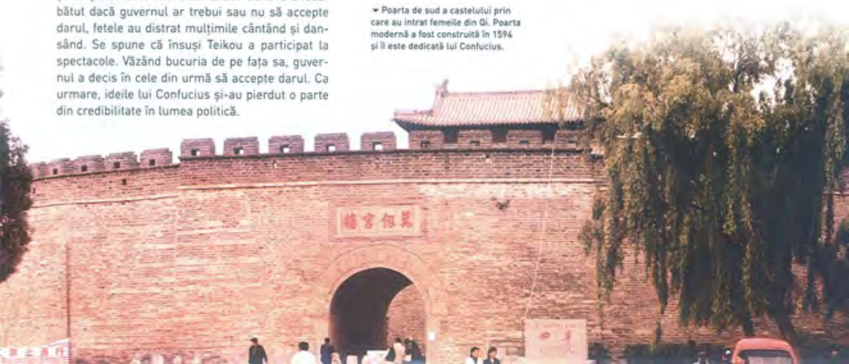
▼ Poarta de sud a castelului prin care au intrat femeile din Qi. Poarta modernă a fost construită în 1594 și îi este dedicată lui Confucius.

Cei din Qi erau foarte mulțumiți de acest rezultat. Întregul plan fusese să îl oprească pe Confucius să creeze o țară puternică, respectiv Lu. „Fă-ți bagajele și pleacă, i-a spus discipolul său Koro. Nu mai poți lucra în politică în această țară", a continuat el. Confucius a oftat și a răspuns: „Dacă după următoarea sărbătoare națională mai primesc un han (semn tipic de recunoștință din partea guvernului), înseamnă că mai e încă nevoie de mine aici". Han-ul nu a venit însă, iar Confucius a înțeles că trebuie să plece.

Avea aproximativ 55 de ani la acea vreme și era implicat în politica din Lu de doar câțiva ani. După această scurtă perioadă de glorie, au început ani lungi de călătorii.

Începutul unei călătorii dificile

Confucius și discipolii lui s-au gândit că vor găsi de lucru în alte regiuni, dat fiind faptul că faima lui se răspândise și peste hotare. Mai întâi, a mers în statul Sei, la nord-vest de Lu. Mătușa lui Koro era logodită cu prințul din Sei.

Versiune diferită

UN LIDER CU POPULARITATE

Ca politician al statului Lu, Confucius a stabilizat prețurile și a restabilit ordinea în zonă. Pe de altă parte, a distrus castele și și-a condamnat la moarte rivalii politici. Așadar, cum îl vedeau oamenii?

Pe scena politică, situația nu era deloc bună: familia Mosun îl disprețuia pentru că le distrusese castelul, familia Shukusun își exprima de asemenea frustrarea, pretinzând că discipolul său, Shiken, era mult mai înțelept decât el. Pe de altă parte însă, familia Qisun nu era la fel de pornită împotriva lui Confucius, așa cum erau celelalte două. Acest lucru nu însemna că se bucurau de ascensiunea sa. Probabil că doreau să îl „folosească atât cât era posibil, iar apoi să scape de el".

Dar oamenii de rând? Niciodată negustorii nu erau mulțumiți atunci când politicienii cereau prețuri cumpătate. Probabil că mulți dintre comercianții cu tarife exorbitante și-au pierdut afacerile. De asemenea, readucerea ordinii în regiune a însemnat și impunerea anumitor restricții pentru oameni. Acestora li se interzicea să cumpere lucruri scumpe și luxoase, astfel că oamenii înstăriți erau nemulțumiți. Trupa de femei din Qi, sosită în oraș, precum și Koutei și familia Qisun, au ignorat sfatul lui Confucius de a duce o viață modestă și au preferat să se distreze.

Unul dintre motivele pentru care Koro i-a recomandat lui Confucius să se retragă a fost nemulțumirea oamenilor de rând. Confucius considera că mai avea încă multe de făcut, astfel că și-a amânat decizia până după sărbătoarea națională, dar a urmat sfatul totuși lui Koro.

▸ Shiken, despre care se spune că era chiar mai inteligent decât Confucius. Era un economist foarte abil, iar strategiile sale păreau să funcționeze mai eficient decât cele ale lui Confucius

▴ Un râu din fostul stat Sei. Sei fusese baza de operațiuni a dinastiei Zhou.

În cele din urmă, mulțimea s-a împrăștiat, dându-și seama că atitudinea logică și calmă a lui Confucius era foarte diferită de cea a lui YangHuo. Acesta a fost însă numai începutul călătoriei. Îi așteptau încă multe alte întâlniri periculoase.

La sosirea în Sei, în cinstea lui Confucius s-a organizat o mare recepție, după cum era de așteptat, fiind întâmpinat de numeroși oameni. Nu i s-a oferit însă șansa de a participa la viața politică și a fost, în general, ignorat. Facțiunea aflată la putere se temea că oamenii l-ar respecta prea mult pe Confucius, așa că au început să răspândească zvonuri false despre el.

Presimțind o criză politică, la nici un an de la sosirea sa, Confucius a părăsit statul Sei. Pe drum, el și discipolii săi au întâmpinat mici probleme în timp ce traversau regiunea Qiu. Aici fusese exilat în urmă cu mulți ani YangHuo, pe care localnicii îl detestau. Ei se temeau că noul venit ar putea fi un alt YangHuo, așa că l-au ținut din scurt, îngrădindu-i mișcările. Și Confucius îl ura pe YangHuo, dar se pare că, din punct de vedere fizic, semănau destul de mult.

Le-a explicat că nu era un al doilea YangHuo, dar oamenii nu l-au crezut. Știa că, în felul acesta, urma să fie ucis. Pentru a le da discipolilor săi speranță, a strigat: „Sunt adevăratul succesor al regelui Zhou. Dacă cerurile aleg să mă ucidă acum, generațiile viitoare nu vor ști niciodată acest lucru. Întrucât cerurile nu vor ca Zhou să dispară, nu există niciun motiv pentru mine să mor astăzi".

▾ O pictură reprezentându-l pe Confucius în timpul călătoriilor sale. Realizările sale erau binecunoscute, dar nimeni nu dorea să îl angajeze.

De ce rătăcește sufletul la sfârșit?

▲ Reikou și Nanshi într-o trăsură. Se spune că tatăl fiului lor era, de fapt, prințul din Song. Mai târziu, Koro a fost implicat într-un conflict local și a murit.

Probleme cu femeile în Sei

ÎN URMA INCIDENTULUI DIN QIU, Confucius și grupul său au decis să se întoarcă în Sei. Au fost primiți înapoi cu brațele deschise, iar prințul Reikhou și soția sa Nanshi au cerut o întrevedere cu el.

Nanshi era o femeie frumoasă și inteligentă, venită în Sei pentru a se căsători cu prințul, cunoscută însă pentru escapadele ei. Soțul încercase de mai multe ori să-i schimbe comportamentul, dar nu reușise niciodată, astfel că apăruseră întrebări despre cine ar fi moștenitorul tronului.

Confucius nu dorea să întâlnească pe cineva precum Nanshi, care cauzase numeroase probleme în țara ei, dar s-a simțit obligat, deoarece cuplul regal avusese grijă de el și de grupul său. A acceptat invitația la plimbare alături de familia princiară, iar cei trei au plecat noaptea într-o trăsură. Oamenii din oraș s-au întrebat curioși ce căuta Confucius în compania cuplului recunoscut pentru comportamentul scandalos.

Pentru că nu mai putea suporta privirile insistente, Confucius s-a hotărât să plece pentru totdeauna din Sei și să își găsească de lucru în altă parte. Dar nu era ușor.

Dintr-o țară în alta

A pornit spre Wei. Aici nu a găsit nimic interesant, așa că grupul a plecat mai departe, spre Song. Pe drum, au avut parte de un alt incident. Într-o zi, pe când stăteau sub un copac și cântau, au fost atacați de Siba Kantai, un om cu multă putere în Song. Scopul acestui atac era acela de a-l împiedica pe Confucius să intre în țară. Liderii din Song considerau că le-ar fi subminat puterea dacă i s-ar fi permis să-i viziteze. Ca și în Kuang, Confucius și-a asigurat discipolii că, dacă aveau de partea lor cerurile, dușmanii nu le puteau face rău. Într-un sfârșit, au decis să se întoarcă în Song.

▲ Trecând Râul Galben, Confucius a auzit că unul dintre prietenii săi cei mai de încredere, funcționar oficial în Jin, fusese asasinat. Nu s-a lăsat influențat de această veste și s-a îndreptat totuși spre Jin.

Călătoria a continuat și, în cele din urmă, au ajuns în statul Zheng. S-au oprit doar pentru scurt timp, negăsind nici aici de lucru. Din Zheng, au hotărât să se întoarcă în Sei, prin Jin. Când au ajuns la Râul Galben, Confucius a privit peisajul și a oftat: „Acesta este un râu extraordinar de frumos. Dacă îl trec azi, mă va costa viața". Ajunsese să își dea seama de destinul său, și, pronunțând aceste cuvinte, era perfect conștient de faptul că viața sa de politician nu se încheiase încă.

În timpul călătoriilor sale, mulți oameni au făcut glume pe seama lui Confucius. Chiar și discipolii săi, văzându-l cum stă singur, l-au numit „câine vagabond". Pentru mulți alții pe care i-a întâlnit pe drum, era doar un bătrân neinteresant.

La un moment dat, Koro a întrebat oamenii de pe stradă ce credeau despre Confucius. Se pare că unul dintre aceștia ar fi răspuns: „De ce mă întrebi despre el anume?" Altul ar fi spus: „Dacă totul se întâmplă din cauza unui plan făcut în ceruri, de ce ar vrea cineva să schimbe asta?" Koro i-a povestit acestea lui Confucius, care a oftat și a grăit: „Nu merit să fiu tratat așa. Sunt om și trebuie să fiu tratat ca atare. Dacă totul ar fi perfect pe pământ, nu aș încerca să schimb nimic".

Confucius s-a gândit foarte mult la ceea ce îi face pe oameni fericiți, la felul cum își trăiesc viața și cum să-i determini să trăiască mai bine. A înțeles atunci că mai avea încă multe de făcut. Indiferent de ce credeau ceilalți despre el, era hotărât să schimbe viețile celorlalți.

O mare dezamăgire

În cele din urmă, Confucius a pornit spre statul Chu. Pe drum, a avut parte de o altă situație extrem de periculoasă. El și discipolii săi s-au trezit înconjurați de războinici din Cheng și Yan, două

▼ Pictură ilustrând călătoriile lui Confucius. Banda de jos îl arată pe Siba care îl atacă Confucius, încercând să îl ucidă.

Confucius a avut ocazia să se întâlnească cu mai mulți prinți în regatele pe care le-a vizitat. În general, aceștia l-au primit bine, dar cei de la putere întotdeauna au ajuns să răspândească zvonuri negative despre el.

regiuni care fuseseră invadate recent de Chu și în care resursele de alimente scăzuseră treptat, ducând la foamete. „Ce ar mai putea face cineva pentru noi acum?" l-a întrebat Koro pe maestrul său. Răspunsul a fost: „Bineînțeles că prințul nu ne va omorî. Oamenii de rând mai procedează așa, dar nu și prinții". Shiken a fost cel care i-a scăpat din această situație, găsind o modalitate de negociere cu soldații. A cerut ajutor imediat din Chu, salvând astfel grupul de la moarte.

Prințul din Chu îl chemase pe Confucius pentru ca acesta să contribuie la creșterea nivelului cultural din țară, dar alți oficiali de rang înalt se opuneau ideii. „Confucius prețuiește ideile Zhou, dar, dacă ne întoarcem la acele vremuri, va trebui să renunțăm la o mare parte din teritoriile pe care le-am cucerit." Prințul nu a putut răspunde și a hotărât, până la urmă, să nu îl mai angajeze pe Confucius.

Confucius a fost extrem de dezamăgit, deoarece era sigur că, de această dată, urma să își găsească o slujbă. De asemenea, motivul din spatele acestui refuz a fost obsesia lui Confucius pentru „politețe", care domina întreaga sa viață. Și-a dat seama că, pentru a mai avea vreo șansă în politică, trebuia să renunțe la unele dintre valorile sale.

Cum se apropia de 70 de ani, își alegea cu grijă valorile. Se simțea dintr-odată foarte bătrân. Trecuseră 14 ani de când își părăsise țara natală, Lu.

▲ Confucius și grupul său, înconjurați de soldați pe drumul spre Chu. În timp ce discipolii săi se prăbușesc din cauza malnutriției, Confucius stă drept ca totdeauna.

CĂLĂTORII ÎN TIMP

CĂLĂTORIA DE 14 ANI

Există multe povești despre numărul și ordinea țărilor vizitate în lunga sa călătorie. „Memoriile istorice" documentează această călătorie, dar credibilitatea lor este îndoielnică, astfel că există încă numeroase dubii privind locurile pe care le-a vizitat. S-au născut multe legende în urma acestei călătorii, cum ar fi: „Când a văzut un șoim ucis de o săgeată în Jin, a identificat imediat țara de origine a săgeții" sau „În Sei, a reușit să învețe la perfecție un cântec pentru koto (instrument muzical tradițional: peste corpul de lemn, elegant, alungit și ușor convex, sunt întinse 13 corzi de mătase egal tensionate, fiecare fir având ca suport o punte proprie), compus de un fondator al dinastiei Zhou". De asemenea, este destul de neclar în ce ordine a vizitat Confucius aceste țări.

Unul dintre motive poate fi și faptul că această călătorie a durat în total 14 ani. Dacă ar fi fost chemat în diferite locuri, în loc să rătăcească pe unde îl purta drumul, ar fi existat înregistrări care să-i ajute pe istoricii moderni în rezolvarea acestui mister.

În mod normal, discipolii își pierdeau treptat interesul într-o călătorie atât de lungă și, până la urmă, se întorceau acasă. Acest lucru nu s-a întâmplat însă niciodată în cazul lui Confucius; dimpotrivă, el își câștiga discipoli oriunde mergea.

Călătoria lui Confucius potrivit „Memoriilor istorice"

Țara	Eveniment principal
Sei	Grupul este privit cu neîncredere de trecători
Kuang	Confucius este confundat cu YangHuo
Sei	Merge în trăsură cu Nanshi și soțul ei
Song	Confucius și grupul său sunt atacați de Siba
Chu	Este angajat de prinț
Wei	Grupul este atacat
Râul Galben	Confucius abandonează planul de a merge la Jin
Sei	Învață un cântec vechi pentru koto
Zheng	Au loc dezbateri cu politicieni
Chu/Qi	Confucius stă 3 ani în oraș
Qi	Nu există niciun fel de înregistrări
Sei	Vizită din partea celor din Lu

Aceasta poate și pentru că avea talentul de a menține viu interesul celor de lângă el. Discipolii săi l-au ajutat foarte mult în decursul anilor, mai ales Shiken, care a influențat multe dintre deciziile sale economice. S-a întâlnit deseori cu pericole în călătoriile sale dar, datorită discipolilor săi, a reușit întotdeauna să supraviețuiască.

În mod sigur nu avusese niciodată intenția să călătorească 14 ani, dar erau hotărâți să rămână împreună, formând legături profunde de prietenie și îndulcindu-și drumul cu muzica lor.

Numai cerul știe viitorul

Retragerea

DISCIPOLUL SĂU SENKYU a așteptat cu multă răbdare întoarcerea maestrului din lunga sa călătorie. Un timp, a lucrat pentru familia Qisun, apoi s-a implicat în politica din Lu. Mulți dintre ceilalți discipoli ai lui Confucius au participat și ei la viața politică. Reputația lui Confucius a sporit considerabil în urma succeselor discipolilor săi.

Senkyu își dorea ca maestrul său să se întoarcă acasă. Deplângea toate lucrurile pe care ar fi vrut să i le spună maestrului său, dar nu avusese ocazia. În cele din urmă, la vârsta de 69 de ani, Confucius s-a întors și i s-a făcut o primire grandioasă.

A cumpărat o moșie ieftină în Lu și a început să lucreze ca profesor și cercetător. S-a îndepărtat de politică. „Când nu mai există drum de urmat, trebuie să te oprești", a spus el, sugerând faptul că a ales să se retragă. Cu toate acestea, se bucura de o viață plină de satisfacții în lumea academică.

Ideile sale despre politică nu au dispărut însă niciodată cu totul. Când Confucius avea 71 de ani, prințul din Qui a fost asasinat, iar înțeleptul i-a oferit sfaturi succesorului acestuia. A conceput un plan pentru a reinstala ordinea în țară. Nu se știe foarte clar care era conținutul propunerii, dar noul prinț a fost extrem de recunoscător pentru ajutor. Pe de altă parte însă, cele trei familii refuzau în continuare să primească sfaturi politice de la Confucius și îl considerau un om fără influență.

▼ Templul unde Confucius se spune că își împărtășea înțelepciunea cu discipolii săi.

▲ Pictură reprezentându-l pe Confucius învățându-și discipolii la întoarcerea sa în Lu. După această călătorie, a hotărât să dea mai multă atenție învățării și se spune că a avut în total 3 000 de elevi.

Scrieri disperate

La întoarcerea în Lu, Confucius a conștientizat că avea mai mulți discipoli ca niciodată. Aceștia puteau să-i deprindă învățăturile chiar și fără să îl întâlnească personal, pentru că nu toți au fost așa de norocoși și au murit înainte de întoarcerea sa.

Printre aceștia se număra și fiul său, Li. Cu puțin înainte de întoarcerea lui Confucius, Li a murit. Era un om inteligent și sprijinea cauza tatălui său în Lu, iar Confucius, ca orice părinte, a simțit o mare durere la primirea acestei vești. La scurt timp, unul dintre discipolii săi, cu care călătorise toți cei 14 ani, a murit la nici 40 de ani. Înconjurat de moarte, Confucius a început să se îngrijoreze că nu va mai avea cine să-i poarte ideile spre generațiile viitoare.

Iată o povestire despre disperarea sa

Într-o zi, vânătorii au ucis un animal care avea o formă foarte ciudată, așa că l-au dus la Confucius și i-au cerut să îl examineze. „Aceasta este o girafă", a spus el și a explicat că girafele apar numai când totul este corect și pace în lume. Confucius a văzut însă girafa murind în fața lui și, copleșit de tristețe, s-a hotărât să scrie într-o carte despre ce a simțit.

Confucius a ales ca titlu pentru cartea sa „Primăvara și toamna". A scris despre cum

▲ Mormântul fiului lui Confucius, Li. Acesta a murit la vârsta de 50 de ani, pe când Confucius avea 69 de ani.

▲ Girafa moartă. Fiind erbivore, girafele erau considerate printre cele mai „bune" animale.

oamenii pot deveni mai buni și își pot îmbunătăți acțiunile. A revizuit de mai multe ori cartea, astfel că originalul, care includea analize obiective, a fost înlocuit de subiecte mai personale, în care își deplângea tristețea.

Previziuni sumbre

Când Confucius avea 72 de ani, un alt discipol al său a murit. De data aceasta, a fost Koro. Era cel mai curajos dintre discipolii săi, iar în timpul călătoriei a fost numit mesager către statul Sei. A fost ucis însă, în timp ce încerca să își protejeze oamenii în timpul unei revolte în Sei. Confucius a simțit că după moartea lui Koro, cel alături de care trecuse prin atât de multe, urma să îi vină și lui rândul foarte curând.

Într-adevăr, Confucius s-a îmbolnăvit grav la puțin timp după moartea lui Koro. Shiken venea deseori lângă el, cântându-i și povestindu-i ce se mai întâmpla în lume. Într-o zi, Confucius i-a povestit, la rândul lui, ceva surprinzător: „Noaptea trecută, mi-am visat coșciugul între doi stâlpi. Într-un fel, îmi voi elibera corpul de sângele care mă face atât de trist".

Confucius își petrecuse mulți ani studiind dinastia Zhou și încercase cu disperare să îi reînvie idealurile, așa că poate această tristețe se datora în parte și eșecului său în acest sens. Știind că i se apropie sfârșitul, Confucius a lăsat totul la mâna cerului.

După numai 7 zile, s-a stins. Shiken a hotărât să îi organizeze o înmormântare somptuoasă. Toți discipolii au jurat să îi păstreze spiritul viu și să îi ducă ideile mai departe.

Scenă ilustrându-i pe discipolii lui Confucius plângându-și învățătorul, la mormântul acestuia. Datorită faptului că maestrul era ca un tată pentru ei, aceștia au purtat veșminte de doliu timp de 3 ani de zile, conform obiceiului.

Biblioteca de amintiri

MORMÂNTUL LUI CONFUCIUS

După cum era obiceiul în acea vreme, discipolii și-au îngropat maestrul. Mormântul său din Zhantou a rămas până în zilele noastre.

Înălțimea pietrei sale funerare este de 3 metri, o înălțime medie pentru aducerea-aminte a unui preot din acea vreme. Lângă ea, se află însă o statuie înaltă de 5 metri, comemorându-l pe marele filozof. Statuia a fost construită în epoca Mei, iar la baza sa stă scris cu litere galbene: „Aici odihnește marele preot". Numai regilor și împăraților li se permitea să folosească galbenul, acesta fiindu-le interzis oamenilor de rând. El indica respectul obținut după moarte. Statuia a fost distrusă ulterior, în timpul Revoluției Culturale, o perioadă în care ideile confucianiste au fost respinse în totalitate. Mai târziu, istoricii au lucrat din greu pentru restaurarea statuii și au reușit. La o examinare atentă, se poate observa însă cu ușurință că statuia a suferit distrugeri.

Pădurea din jurul mormântului este creată de mâna omului și are o suprafață de 2 000 000 de metri pătrați, ceea ce face din ea cea mai mare pădure plantată din China. În ea, sunt îngropați 70 de membri ai unor vechi familii nobile, iar cimitirul conține peste 10 000 de morminte. Confucius, fiul și nepotul său sunt îngropați aici. Confucius a fost îngropat ținând cu mâna stângă mâna fiului său, iar cu mâna dreaptă ținând mâna nepotului său.

▲ Mormântul lui Confucius. De jur împrejur, se întinde o mare pădure plantată inițial de prietenii și de discipolii săi. Se spune că Shiken, care a organizat înmormântarea, le-a cerut tuturor să îl ajute să planteze pădurea.

▼ Statuia lui Confucius. După moartea sa, confucianismul s-a răspândit în toată țara și a devenit o parte din cultura acesteia.

Proverbe – Interpretarea „Analectelor" lui Confucius

Alături de Biblie şi de operele filozofilor din Grecia Antică, „Analectele" lui Confucius au fost citite în întreaga lume. Din cuvintele înţelepte ale lui Confucius, oamenii au învăţat cum să îşi trăiască viaţa şi să aprecieze înţelepciunea. Ce însemnătate au vorbele înţelepte ale lui Confucius? Să explorăm aceste cuvinte celebre, încă valabile chiar şi după milenii.

Editor necunoscut

CEA MAI CUNOSCUTĂ REALIZARE a lui Confucius este împărțită în 20 de secțiuni, fiecare având un titlu bazat pe 2 cuvinte luate de la începutul fiecărei secțiuni. Astfel, e imposibil să-ți faci o idee generală despre subiectul fiecărei secțiuni din titlu. Cu alte cuvinte, opera sa nu este grupată în secțiuni cu o temă comună, ci mai degrabă acestea sunt organizate într-o ordine aparent aleatorie.

Cartea e o compilație de numeroase însemnări. Așa cum elevii iau notițe la școală, discipolii lui Confucius ascultau cu atenție și scriau ceea ce spunea. Un discipol a mers chiar până la a descrie ce haine purta Confucius într-o zi. Nu este foarte clar cine a adunat toate însemnările și le-a compilat într-o carte. Lucrarea a rămas, în mare, neschimbată din vremea lui Confucius. Oare cine a compilat toate însemnările?

▾ Mozhi, care și-a dedicat viața dezvoltării ideilor lui Confucius. A învățat în principal de la nepotul lui Confucius și a răspândit ideile confucianismului în întreaga sa regiune.

▸ Papirusurile confucianiste, create în perioada Mei. Confucius este prezentat împreună cu 20 dintre discipolii săi în aceste papirusuri, care ilustrează toată viața lui.

Deoarece cartea conține însemnări din timpul călătoriei, s-a sugerat numele lui Kaotan, un tânăr discipol în care Confucius își punea multe speranțe și care și-a petrecut restul vieții în studiu.

Shiken a jucat evident un rol important, întrucât a înregistrat multe dintre ultimele cuvinte ale maestrului său. Kaotan și Koro au murit amândoi înaintea maestrului, la fel ca și fiul lui Confucius, Li, astfel încât unii consideră că Shiken a fost cel care a publicat cartea. Mulți dintre discipolii săi au purtat haine de doliu timp de 3 ani după moartea sa, dar Shiken a continuat să poarte aceste haine încă 3 ani, arătându-se veșnic îndurerat.

Grupul de discipoli ai lui Confucius a hotărât să se despartă după trecerea celor 3 ani, formându-și fiecare școlile proprii. Este foarte posibil ca unul dintre discipoli să fi modificat oarecum textul.

O imagine foarte reală

Nu toate cuvintele din „Analecte" îi pot fi atribuite lui Confucius, dată fiind originea nu tocmai sigură a acestora. „Analectele" rămâne însă o carte mult mai populară și mai citită decât „Memoriile istorice", publicate după câteva secole, având o încărcătură mult mai umană. Faptul că discipolii săi au înregistrat extrem de detaliat modul în care Confucius își îndeplinea activitățile zilnice demonstrează că idealurile sale se manifestau pregnant și în atitudinea, și în acțiunile sale. Într-un capitol din carte sunt prezentate mai multe povestiri, ce aduc o mai bună înțelegere a vieții sale.

Potrivit acestui capitol, Confucius disprețuia luxul și susținea moderația, spunând: „Este bine să nu mănânci prea mult". De asemenea, se pare că refuza mâncarea care arăta prea spectaculos.

◂ Cimitirul unde este înmormântat Confucius. Discipolii săi au construit această colibă, unde s-au schimbat în hainele de doliu.

Se îngrijea mult de sănătatea sa. Când alții îi ofereau mâncare, îi refuza întotdeauna politicos.

În ceea ce privește îmbrăcămintea, nu era niciodată dezordonat. Urca și cobora din trăsură într-un mod specific, folosind ambele mâini pentru sprijin. După ce urca în trăsură, nu privea niciodată afară. Întotdeauna stătea cu fața înainte și cu corpul drept.

Se spune însă că nu era așa de rigid în toate. Când era vorba despre alcool, discipolii săi spun că lui Confucius îi plăcea să bea. Era însă, așa cum se știe, adeptul moderației și nu bea niciodată mai mult decât era necesar. Primind la un moment dat un medicament de la cineva, i-a mulțumit acestuia și a spus: „Nu știu dacă acest medicament va funcționa pentru corpul meu, așa că nu îl voi lua". Acesta este un episod neînsemnat, dar reflectă în mod clar caracterul său.

Conceptul de „prinț", din punctul de vedere al lui Confucius, nu implica neapărat o persoană de sânge nobil, ci putea fi mai degrabă oricine dintr-o familie bogată sau nobilă care trăia o viață virtuoasă. Confucius a înțeles repede că toți oamenii trebuie să trăiască împreună, iar acest lucru necesită unele sacrificii. Când un discipol l-a întrebat ce este un „prinț", el a răspuns: „Este o persoană care îi iubește pe ceilalți ca pe el însuși și care are cel puțin o contribuție practică pentru societate". Bineînțeles, aceste cuvinte sunt destul de vagi, dar este clar că, în acest sens, Confucius și-a urmat propriul sfat; întreaga sa existență indică faptul că și el a fost un „prinț". De aceea, discipolii săi i-au înregistrat întotdeauna cu meticulozitate activitățile zilnice.

Confruntarea cu realitățile lumii îl supăra deseori pe Confucius, iar acest lucru se reflectă în opera sa, care conține mult sarcasm și multe pasaje deprimante.

De exemplu, era nemulțumit de faptul că își petrecuse toată viața încercând să își aplice cunoștințele în situații reale și că irosise 14 ani, încercând să găsească un loc care să îi permită să își împlinească visul. Această căutare nu a fost una egoistă, ci dedicată societății, convins fiind de faptul că poate să determine o viață mai bună pentru toți. Nu a avut însă succes și și-a deplâns eșecul în carte.

A fost un om cu o personalitate extraordinară. Nu și-a ascuns niciodată emoțiile, fie că era trist, mânios sau fericit. Personalitatea sa unică este ceea ce face din „Analecte" o lectură fascinantă.

▾ O copie după „Analecte"

子曰
甚矣吾衰也久矣吾不復夢見周公
子曰志於道
察其
所安
人焉廋哉人焉廋哉
子曰溫故而知新可以爲師矣

▲ Reprezentarea „Wànshìshībiǎo, maestrul model" din Kong miào, un templu confucianist. Aceste cuvinte apar adesea înlocurile în care Confucius este venerat și înseamnă „Confucius este maestrul nostrum pentru eternitate".

„Bunătatea" înseamnă dragoste

Există mai mulți termeni-cheie explicați în „Analecte", pe lângă „prinț". Astfel, conceptele virtute, bunătate, amabilitate, pietate, cunoaștere și tradiție revin ca un laitmotiv. Dintre acestea, bunătatea apare cel mai des. „Analectele" au în total 492 de capitole, dintre care 58 sunt despre „bunătate". Aceasta înseamnă că înțeleptul și-a petrecut cea mai mare parte a vieții analizând acest concept.

Dar ce înseamnă exact „bunătatea"? Răspunsul lui Confucius atunci când discipolii îi puneau această întrebare era de fiecare dată altul. De exemplu, lui Kaotan i-a spus că înseamnă „să fii umil și politicos cu ceilalți". Lui Chukyu i-a spus că înseamnă „să dai celorlalți ceea ce vrei pentru tine". În mod clar, răspunsul se schimba în funcție de personalitatea persoanei cu care vorbea. Confucius spunea: „Poți deveni un profesor adevărat numai prin exercițiu; nu poți avea o cunoaștere adevărată doar auzind ceva o singură dată". Învățatul se asigura că discipolii săi percepeau diferitele nuanțe.

Pe baza conceptelor sale, se înțelege faptul că ideea de „bunătate" a lui Confucius include politețea, virtutea, tradiția, pietatea, cunoașterea și învățarea. Când se aplică pentru părinți, bunătatea devine pietate filială. În politică, devine virtute. De asemenea, în societate, o persoană bună este în mod natural prietenoasă cu străinii.

Bunătatea lui Confucius nu are mare legătură cu banii. Renunțarea la o parte din venituri în beneficiul altora nu era considerată o acțiune de bunătate, dar erau alte moduri în care cei bogați puteau da dovadă de bunătate. De asemenea, credea că un învățat binevoitor este mult mai valoros pentru societate decât un politician. Astfel, Confucius era uneori un gânditor opus sistemului. „Bunătatea" are atât de multe sensuri că uneori este greu de interpretat în modul dorit de Confucius.

▲ Confucius, înconjurat de discipolii săi preferați. Această pictură îi arată pe zece dintre ei, printre care Koro, Zi Lu și Kaotan.

Confucius mergea pe ideea potrivit căreia elementul esențial al bunătății este „capacitatea de a-i iubi pe ceilalți". După greutățile pe care le-a îndurat în copilărie și petrecând mulți ani ca adult rătăcind în căutarea unei slujbe, Confucius credea cu adevărat în filantropie și în umanitatea față de ceilalți.

„Bunătatea" lui Confucius este un cuvânt complicat, dar trebuie înțeles faptul că dorința sa era ca discipolii și cititorii săi să se deschidă către ceilalți și să îi iubească. Viața lui Confucius, precum cea a multor oameni din ziua de azi, a fost plină de tristețe, de tentații și greutăți. Este cu atât mai impresionant faptul că a putut susține stilul de viață prezentat în cartea sa. Cât timp „Analectele" vor fi citite, ideile lui Confucius vor fi prezente printre noi.

▼ În timpul Revoluției Culturale, Confucius a fost declarat susținător al sclavagismului și multe dintre operele sale prețioase au fost arse. În prezent, este însă repus în drepturi.

CUVINTELE MARELUI FILOZOF CONFUCIUS DESPRE LOIALITATE

Una dintre învățăturile esențiale ale lui Confucius se referă la loialitate, dar aceasta are înțelesuri diferite, în funcție de împrejurări. De exemplu, există loialitate față de prieteni, care înseamnă să îi tratezi cu respect și demnitate, dar există și loialitate față de superiori, care implică să fii conștient de poziția ta în această relație.

Despre prietenie, Confucius a spus: „Uită rănile, nu uita niciodată binele. Să nu ai prieteni care nu sunt egali cu tine". De aceea, Confucius răspundea întotdeauna manifestărilor de prietenie cu extremă recunoștință și întotdeauna se asigura că face în schimb ceva pentru a menține echilibrul relației.

Pe de altă parte, acorda o atenție deosebită statutului diferit al oamenilor în societate și îi încuraja să respecte diferențele de rang. Spunea, de exemplu: „Când îi respecți pe înalții miniștri, nu vei face greșeli prostești". Cu alte cuvinte, un om trebuie să fie loial și respectuos față de cei care dețin o poziție superioară în societate. Deși, pentru a primi mai mult respect, Confucius subliniază că persoanele de rang înalt trebuie să fie la fel de loiale față de inferiorii lor. Ambele părți trebuie să-și onoreze îndatoririle.

Acest lucru se aplică, bineînțeles, și relațiilor de familie. „Nu sunt pietatea filială și supunerea față de cei în vârstă fundamentele umanității?" întreba Confucius. Credea cu tărie într-o structură ierarhică, avându-l pe tată în vârf și la bază copiii.

În general, Confucius pune un accent deosebit pe ideea de „loialitate", idee dominantă în opera sa. El considera că loialitatea este un aspect fundamental pentru crearea unei societăți sănătoase și fericite.

▲ Se spune că, în sec. al XVIII-lea, în Edu existau aproximativ 800 de școli, care au jucat un rol foarte important în recunoașterea și aprofundarea Analectelor lui Confucius.

▼ Templul Yushima Seido (Ochanomizu, Tokyo) a fost construit în sec. al XVII-lea de către discipolul neoconfucianist Hayashi Razan.

Gânditori antici și moderni care au dezvoltat principiile confucianismului

Izgonit din propria țară, Confucius și-a expus conceptele în multe alte țări, de-a lungul călătoriei sale, devenind un mare filozof. Argumentarea sa a mers pe conceptul potrivit căruia ideologiile nu sunt teorii nepractice, de uz academic, ci idealuri care trebuie să aducă rezultate tangibile în politica și în societatea reală, îmbunătățind direct viețile oamenilor. Principiile sale au fost urmate de mulți, transmise mai departe prin cărți, și au influențat oameni din toate epocile și locurile.

Filozoful legendar de la care a învățat tânărul Confucius

Lao Tzu (?–?)

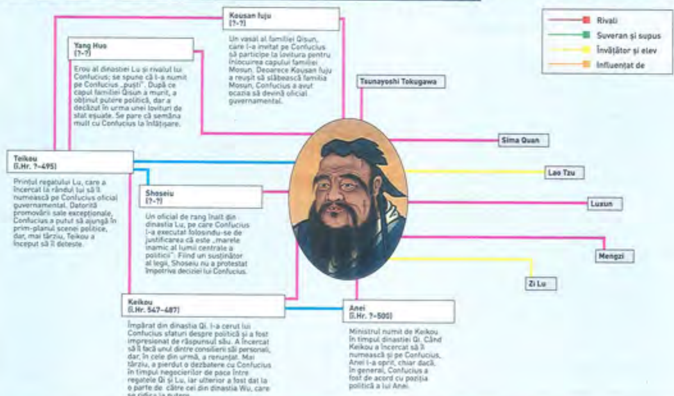
Viața lui Lao Tzu, filozoful chinez despre care se spune că este fondatorul taoismului, este învăluită în mister. Acesta este un om de legendă, dat fiind faptul că nu se știe exact când a trăit. Într-un capitol din „Memoriile istorice" ale lui Sima Qian, denumit „Viața lui Lao Tzu", există un episod care descrie cum „Confucius îl alege pe Lao Tzu ca mentor". Potrivit lui Sima Qian, Confucius a călătorit în Luo Yang și a primit învățătura despre „Rei", amabilitate. Se spune că impresia lui Confucius despre Lao Tzu l-a făcut pe acesta să afirme: „Nu am văzut niciodată un dragon urcând pe cer prin vânt și nori, dar, când l-am întâlnit pe Lao Tzu, am simțit că el ar putea fi acel dragon". Sima Qian l-a descris pe Lao Tzu ca pe o versiune mai înțeleaptă și mai experimentată a lui Confucius. Teoria potrivit căreia Lao Tzu a fost superiorul lui Confucius prezintă destul de puțină credibilitate. Există teorii care spun că Lao Tzu a trăit la 100 de ani după Confucius sau chiar merg până la a pretinde că Lao Tzu nici nu a existat vreodată. Adevărul nu este clar, dar un lucru e sigur, și anume ideologia pe care o reprezintă Lao Tzu.

Esența taoismului constă în conceptul de „Tao" sau „Calea". Tao este o existență absolută, care depășește cele cinci simțuri și este originea și principiul întregii creații. Lao Tzu a respins morala și căile confucianismului și a definit idealul ca pe o lume umilă și modestă, care poate fi realizată urmând Tao.

Aceste tipuri de ideologii ar fi eșuat, în mod normal, într-o perioadă de război și conflicte. Din contră, ideea de a petrece timp în natură a dus la o dorință de nemurire, care a stimulat cercetarea elixirelor și a științelor medicale și a prins rădăcini adânci în mințile chinezilor antici, modelând lumile spirituale personale ale oamenilor de stat. Mai mult, când budismul a fost introdus în China, gândurile lui Lao Tzu au fost încorporate în acesta, ceea ce a intensificat aspectele filozofice ale budismului și a contribuit la răspândirea acestuia. Ideologiile lui Lao Tzu, accentuate de Zhuang-zi, urmau să se dezvolte ulterior în învățăturile taoismului. A fost sanctificat la Taijyorokun, și chiar și acum taoismul este practicat de mulți oameni din popor.

REȚEAUA DE LEGĂTURI PERSONALE

▲ Personalitățile din casetele pe fundal gri sunt prezentate în detaliu în acest capitol.

Cel mai mare învățat confucianist, menționat de multe ori împreună cu maestrul său

Mengzi (cca. 372 î.Hr.–289 î.Hr.)

După moartea lui Confucius, mulți au preluat învățăturile sale. Dintre aceștia, Mengzi era convins că este adevăratul succesor și a început să aplice gândirea confucianistă în viața de zi cu zi.

Mengzi s-a născut în anul 372 î.Hr., în perioada războiului dintre statele chineze, aproape de locul nașterii lui Confucius. Familia locuia lângă un cimitir dar, fiindcă tânărul Mengzi se distra imitându-l pe gropar, a hotărât să se mute. Și de această dată, Mengzi a început să îi imite pe negustorii din piața alăturată. Mama sa, tulburată de acest lucru, a luat decizia să se mute într-o casă de lângă o școală, la care Mengzi a început să studieze „Rei." Acest lucru i-a adus, în cele din urmă, liniște mamei sale. Povestea despre copilăria lui Mengzi a dus la proverbul: „Mama lui Mengzi s-a mutat de trei ori", care este utilizat și astăzi în sensul că mediul este important pentru educația unui copil. Astfel, Mengzi a ajuns să îl admire pe Confucius și a primit învățăturile confucianismului de la elevul nepotului acestuia.

În vremea lui Mengzi, ideile mohiștilor și ale taoiștilor câștigau teren. Mengzi a ajuns la concluzia că, dintre toate, ideile lui Confucius despre umanitate și justiție, combinate cu bunătatea, sunt cele mai importante în politică. De asemenea, a susținut doctrina etică potrivit căreia omul este bun din naștere. Deschizând noi orizonturi, Mengzi a încercat să îi aducă pe alți învățați, aflați sub presiunea altor ideologii, spre confucianism. I-a abordat pe conducătorii țărilor învecinate, așa cum făcuse și Confucius, cu învățăturile confucianismului. Dar toată zona se afla în plin război. Monarhii au considerat propunerea lui Mengzi un ideal destul de îndepărtat.

A murit în 289 î.Hr. Deoarece îl venera pe Confucius, se spune că Mengzi a regretat toată viața faptul că nu a putut studia cu marele Confucius.

După moartea lui Mengzi, cuvintele și faptele sale au fost urmate de Xunzi, iar în perioada dinastiei Han târzii, Chouki le-a integrat în lucrarea sa, „Mengzi." Mengzi este acum considerat un confucianist aproape la fel de mare ca veneratul Confucius însuși.

Discipolul favorit care a făcut parte din școala confucianistă

Zi Lu (cca. 542 î.Hr.–480 î.Hr.)

Au existat mulți discipoli care au vrut să afle învățăturile lui Confucius și au înfruntat greutățile drumului. Se spune că peste 70 de discipoli au rămas alături de Confucius în timpul călătoriei sale, după ce acesta a fost exilat din țara natală. Chiar și din anumite pasaje din „Analecte" se poate confirma prezența a cel puțin 20 de discipoli. Printre aceștia, Zi Lu este cunoscut ca discipolul principal.

Originar din aceeași regiune cu Confucius, Zi Lu era un membru analfabet al unei bande de tâlhari. Cu 9 ani mai tânăr decât Confucius, plecase de acasă la o vârstă fragedă și avea cu puțin peste 20 de ani când l-a întâlnit pentru prima dată pe învățătorul său. Cu pălăria sa decorată cu pene de cocoș și cu o sabie lungă la brâu, Zi Lu i s-a opus cu tărie, ba chiar se spune că s-a folosit de violență. După ce a ascultat învățăturile lui Confucius însă, Zi Lu a fost extrem de uimit și a hotărât să îi fie elev. A devenit cel mai în vârstă dintre discipolii acestuia, iar mai târziu a fost inclus printre cei mai importanți 10 discipoli ai lui Confucius. Se spunea despre el că „nu avea alte virtuți în afară de curaj". Dar mustrându-și elevul pentru acțiunile sale pripite și lăudându-l pentru credința sa puternică în umanitate, Confucius a început să nutrească o puternică afecțiune pentru el și a învățat să aibă cu adevărat încredere în Zi Lu. La rândul său, Zi Lu a răspuns încrederii învățătorului său. L-a servit pe Confucius timp de 40 de ani, susținându-i frecvent lucrarea și stând lângă el cu credință.

Confucius nu era omul care să ia în seamă doar „cunoașterea" și educația. El credea în aplicabilitatea acestora și evalua capacitățile oamenilor pe baza calităților lor înnăscute. De aceea, l-a luat pe analfabetul Zi Lu ca discipol al său. În anul morții lui Confucius, Zi Lu s-a întors în țara sa natală și a preluat funcția de ministru al regiunii Wei, dar a murit într-un război civil în 481 î.Hr. Nu există însemnări despre gândurile sale, dar se pare că ultimele sale cuvinte au fost: „Viața unui om virtuos poate să cadă, dar coroana sa nu va cădea niciodată". Moartea discipolului său favorit, al cărui curaj i-a oferit o deplină siguranță în timpul aventuroasei sale călătorii, a fost o veste extrem de tristă pentru Confucius.

Tatăl istoriei chineze, cel care a înregistrat viețile fondatorilor confucianismului în „Însemnările istorice"

Sima Qian (cca. 145 î.Hr.–86 î.Hr.)

Sima Qian este cunoscut drept „Tatăl istoriei chineze". Tatăl său, Sima Tan, era ambasador (cel care stabilea datele festivităților naționale) al dinastiei Kayou în timpul perioadei Han timpurii. Datorită influenței tatălui său, Sima Qian a fost asociat cu clasicii chinezi încă din tinerețe. Tatăl său s-a implicat în pregătirea unui manuscris istoric, dar a murit înainte de a-și îndeplini visul. Sima Qian a ales să respecte ultima dorință a tatălui său și anume visul de a finaliza un manuscris istoric.

În jurul anului 108 î.Hr., Sima Qian a devenit și el ambasador și a început să strângă diverse documente și date de la Curtea Imperială. Datorită acestui lucru și adăugând propriile observații și prezentări, a încercat să elaboreze o impresionantă lucrare de istorie. În anul 98 î.Hr. însă, l-a apărat pe generalul Li Ling al armatei Han, care fusese condamnat pentru înfrângerea într-o bătălie împotriva poporului Xiongnu din nord. Acest act a atras mânia împăratului, astfel că Sima Qian a fost castrat și aruncat în închisoare. Ca gravitate, castrarea era a doua pedeapsă după condamnarea la moarte și reprezenta o umilință extremă. Sima Qian a supraviețuit însă pedepsei și și-a utilizat experiența pentru a se cufunda și mai mult în realizarea cărții sale de istorie. Într-un sfârșit, a reușit să termine „Memoriile istorice". Cartea, care i-a luat lui Sima Qian 20 de ani de muncă, acoperea două mii de ani de istorie a Chinei în formă biografică, având 130 de volume.

Sima Qian, care citise „Cronicile din Lu" și rezonase cu confucianismul, l-a considerat pe Confucius o sursă de inspirație. Viața acestuia, surghiunit din țara sa natală și rătăcitor prin lume, aprofundându-și gândurile, trebuie să-i fi părut lui Sima Qian similară cu a sa, fiind forțat să își realizeze manuscrisul sub greutatea rușinii și a umilinței. „Memoriile istorice" pot fi împărțite în cinci secțiuni: secțiunea despre împărat - „Benji (Anale principale)"-, cronologia - „Biao (Cronologii)"-, secțiunea despre statele liderilor feudali - „Shijia (Casele ereditare)"-, secțiunea biografiilor figurilor importante - „Liezhuan (Memorii)" - și secțiunea despre sistemele economice ale vremii - „Shu (Eseuri)". Faptul că Confucius este menționat nu în „Liezhuan", ci în „Shijia" arată cât de legat se simțea Sima Qian de acesta.

Sima Qian a deprins de la Confucius părerile despre oameni, interesul pentru clasici și pozitivismul. Astfel, „Memoriile istorice" nu sunt doar un document istoric, ci și un roman cu merite literare. Astăzi, cea mai credibilă și mai valoroasă sursă de informații despre viața lui Confucius o reprezintă, într-adevăr, „Memoriile istorice".

Un învățat care a criticat confucianismul și a cerut modernizarea Chinei

Luxun (1881–1936)

Deși confucianismul era adânc înrădăcinat în societatea chineză, la începutul secolului al XX-lea au apărut gânditori care considerau că ideologia sa împiedică modernizarea Chinei. În anul 1918, Luxun a publicat „Jurnalul unui nebun" și a început o campanie împotriva ideologiei confucianistă, subliniind abuzurile create de sistemul religios din China.

Luxun s-a născut în 1881. Numele său adevărat era Zhou Shuren, iar tatăl său era un cititor pasionat. Deși a trecut prin multe greutăți, cum ar fi condamnarea la închisoare a tatălui său și moartea acestuia, Luxun a început să studieze la o vârstă fragedă, iar în 1902 a plecat în Japonia cu o bursă din partea guvernului. Continuându-și cu pasiune studiile de japoneză și științe medicale, după ce a văzut un film cu un chinez executat în războiul ruso-japonez, și-a schimbat domeniul de studiu la literatură. Șocat de film, s-a decis să studieze literatura pentru a modifca trăsăturile naționale ale Chinei.

Întors în China în 1909, Luxun a devenit profesor, iar apoi s-a mutat la Universitatea din Beijing și a devenit figura centrală a Noii Mișcări Culturale (Revoluția Literară). După Revoluția Chineză din 1911, s-a fondat prima Republică din istoria chineză, dar, din cauză că revoluția s-a încheiat fără reforme sociale și i-a făcut pe conservatori să își recunoască înfrângerea, Noua Mișcare Culturală s-a intesificat.

În aceste condiții sociale, „Jurnalul unui nebun" a fost publicat în revista „Noul tineret". În 1921, Luxun și-a publicat cea mai importantă lucrare, „O viață autorizată a lui Ah-Q". Opera ilustra viața grea a lui Ah-Q (reprezentarea simbolică a oamenilor de rând neinformați), care se lupta sub lanțurile confucianismului, încercând cu greutate să-i urmeze învățăturile, într-un stil ironic și tragic. Această lucrare a scos la iveală problemele societății chinezești din acea vreme.

Luxun nu a criticat însă toate tradițiile Chinei, arătând o afecțiune profundă și o înțelegere deosebită a istoriei și a tradițiilor poporului chinez. La un an după izbucnirea războiului sino-japonez, în 1936, în mijlocul unei controverse dure privind un front național comun, Luxun s-a stins din viață într-un adăpost temporar din Shanghai. Mao Zedong a spus: „Orientarea lui Luxun este orientarea Noii Culturi a poporului chinez însuși". Entuziasmul lui Luxun pentru literatură a avut într-adevăr o influență considerabilă în modernizarea Chinei.

Generalul care a practicat confucianismul și a guvernat cu bunătate

Tsunayoshi Tokugawa (1646–1709)

Al cincilea General al Shogunatului Tokugawa, Tsunayoshi Tokugawa, s-a născut în 1646, fiind al patrulea fiu al celui de-al treilea General, Iemitsu. Iemitsu a murit când Tsunayoshi avea numai șase ani. Până la trecerea sa în neființă, îi spusese deseori mamei lui Tsunayoshi, lui Keishoin: „Acest copil s-a născut cu o minte inteligentă. Dacă ar fi să practice confucianismul, i-ar fi de folos". Din acest motiv, Tsunayoshi s-a dedicat studiilor de la o vârstă fragedă și s-a concentrat în mod special asupra învățăturilor confucianismului.

În 1680, după moartea fratelui său mai mare, al patrulea General Ietsuna, Tsunayoshi i-a urmat în mod neașteptat la conducerea Shogunatului. Mai întâi, i-a concediat pe consilierii care își asumaseră conducerea în guvernarea precedentă. Apoi, a trecut la implementarea unui nou sistem politic. În acest proces, a aplicat în mod natural bazele confucianismului, ba chiar a început să îi învețe „Analectele" lui Confucius pe oficialii guvernamentali. Fiind însă prea devotat confucianismului și învățăturii „pietății filiale", Generalul a întâmpinat mari probleme.

Din cauza „pietății filiale", Tsunayoshi nu a împiedicat-o pe mama sa, Keishoin, să intervină în politică. A ascultat sfaturile iubitului mamei sale și a emis „edictul împotriva cruzimii față de toate viețățile". Tsunayoshi proteja în mod special câinii și îi pedepsea cu cruzime pe cei care omorau chiar și un țânțar. Această proclamație se baza pe idealul că „bunătatea se extinde chiar și asupra păsărilor și a animalelor", dar, din cauza acestui edict, oamenii au suferit, iar în haosul provocat de depresa economică și erupția muntelui Fuji, viziunea lui Tsunayoshi a fost sfărâmată.

Pe de altă parte, Tsunayoshi a lăsat și o moștenire pentru generațiile viitoare. În timpul domniei primului General Ieyasu, învățatul confucianist Hayashi Razan a construit o academie denumită Shohei-ko on Shinobi-ga-oka, pe care însă, în 1690, Tsunayoshi a mutat-o la Yushima (în prezent Bunkyo-ku, Tokyo). A redenumit academia Yushima Seido și a promovat confucianismul. Yushima Seido urma să devină mai târziu baza educației Japoniei moderne, sub controlul direct al guvernului, denumită „Shohei-zaka Gakumonsho". Imediat după aceasta, chiar înainte de sfârșitul anului 1709, Tsunayoshi a murit de varicelă. Deși reputația sa negativă l-a învins, Tsunayoshi a fost un conducător care a onorat învățăturile lui Confucius și a încercat să umple lumea cu bunătate.

Idealurile confucianismului într-o lume a confuziei

Confucius s-a plâns întotdeauna de viața sa lipsită de noroc și a murit într-o stare de extremă tristețe și nemulțumire, dar, după moartea sa, a fost venerat ca un împărat. A ajuns la o faimă fără precedent în China. Ideile sale nu au fost uitate în ultimii 2 500 de ani, și încă avem multe de învățat de la acest mare om.

O religie națională

DUPĂ MOARTEA LUI CONFUCIUS, discipolii săi au luat-o pe căi diferite. Unii au lucrat în slujba orașului, alții pentru familiile de nobili, iar alții au devenit învățători sau preoți. Nici unul dintre ei nu a plecat din Lu, iar mulți și-au stabilit reședința aproape de locul unde a trăit Confucius. Unii au inițiat propriile mișcări și au apărut rivalități. Nici unul dintre discipolii lui Confucius nu a fost însă implicat vreodată în politică, pentru că erau considerați împotriva sistemului.

Confucius însuși lua rareori partea autorităților. A deținut câteva funcții cu putere, dar cea mai mare parte a vieții și-a petrecut-o criticând guvernarea. Confucianiștii au urmat această ideologie, pretinzând că lui Confucius ar fi trebuit să i se permită „să readucă gloria zilelor dinastiei Zhou".

Discipolii au încercat din greu să îi promoveze ideile, într-o epocă în care războaiele erau frecvente. Mulți oameni înțelegeau înțelepciunea cuvintelor lui Confucius.

▾ Spre deosebire de Meng-zi, care credea că oamenii sunt buni din naștere, Xun-zi, în imagine, credea că oamenii sunt răi prin definiție. Ideile sale nu au fost niciodată prea populare, dar au fost totuși duse mai departe de discipolii săi.

▲ Pentru a-i elimina pe cei care se opuneau guvernării, confucianiști și alți învățați, primul împărat din Qin a ordonat o execuție în masă.

Când s-a format însă regatul Qin, totul s-a schimbat. Temându-se că autoritatea ar putea fi subminată de confucianiști, cei din Qin au interzis oamenilor de rând să dețină orice cărți. Anul următor, au pus 460 de confucianiști și învățați într-o groapă și i-au executat. În urma acestei acțiuni, confucianismul și-a pierdut o parte din influență.

Apoi, în timpul dinastiei Kan, împăratul, dorindu-și mai multă smerenie din partea supușilor, a ajuns la concluzia că această ideologie ar fi esențială. O sectă confucianistă începuse să îl venereze pe Confucius ca pe o zeitate, și au făcut totul pentru a impune religia noului guvern. Împăratul a constatat că acest nou tip de confucianism servea foarte bine scopurilor sale, așa încât maestrul a ajuns să fie privit ca un semizeu, iar confucianismul să se transforme în religie.

Ca urmare directă a acestei situații, sectele confucianiste au înflorit, iar, în timpul dinastiei Yuan, descendenții lui Confucius au fost toți înnobilați. Mai târziu, când examenele au devenit necesare pentru toți cei care doreau să devină oficiali ai guvernului, era necesar un grad foarte avansat de cunoaștere a confucianismului pentru a accede la o funcție în stat.

Astfel, confucianismul devenise o filozofie „oficială", iar principiile sale erau pilonii culturii chineze, legate inextricabil de putere.

◄ Intrarea principală în templul lui Confucius. Pe stâlpi sunt gravați dragoni, rezervați în mod normal pentru templele dedicate împăraților.

▲ Zidul Lu al grădinilor templului lui Confucius. În era Qin, discipolii lui Confucius au scris în secret spusele sale pe acest zid pentru a le conserva. Au fost descoperite ulterior, în timpul dinastiei Kan.

Introducerea confucianismului în Japonia

Întrucât China este o țară cu o influență foarte mare în Asia de Est, faptul că aceasta adoptase confucianismul a avut un impact asupra națiunilor învecinate. În prezent, confucianismul se practică în Coreea, în Japonia și chiar în Singapore.

În secolul al VI-lea, confucianismul a fost introdus prima oară în Japonia dinspre peninsula coreeană. „Cronicile Japoniei" indică prezența confucianismului încă din 513. Budismul a fost introdus doar puțin mai târziu, în 538. După aceea, intelectualii japonezi au studiat intensiv ambele religii. Prințul Seitoku era binecunoscut pentru faptul de a fi susținut puternic budismul, dar într-o constituție pe care a întocmit-o, denumită „cele 17 articole", influența confucianismului devine evidentă. Mai târziu, în perioada Asuga, Japonia a început să își bazeze sistemul politic pe cel chinez, astfel că, treptat, a devenit și ea o națiune confucianistă.

Ca religie însă, budismul era mult mai puternic în Japonia. Confucianismul era studiat numai ca subiect academic, rezervat în principal călugărilor și familiilor nobile. Mai târziu, odată cu apariția războinicilor Bushi, călugării au început să introducă unele valori confucianiste în mințile soldaților, dar războinicii din clase inferioare ignorau în totalitate acest lucru. Guvernul Tokugawa a decis mai târziu să adopte confucianismul și i-a obligat nu numai pe soldați, dar și pe oamenii de rând să adopte valorile promovate. Acesta a fost unul dintre motivele pentru care era Tokugawa a durat mult și a avut succes.

După revoluția Meiji, învățații au încetat să mai studieze confucianismul în favoarea culturilor vestice, dar Guvernul Meiji s-a folosit în continuare de valorile confucianiste. Un exemplu în acest sens este dat de introducerea măsurilor pentru îmbunătățirea imaginii împăratului în ochii populației. Au cerut ca oamenii să dea dovadă de „pietate filială" față de împărat. Cu un amestec de idealuri chineze și un aflux de tehnologie vestică, Japonia a trecut cu succes în epoca modernă.

▲ Oameni arătându-și sprijinul pentru Mao Zedong în Shanghai, în anii 1960. Acesta și-a utilizat ura împotriva confucianismului ca pe o armă politică, ceea ce a dus la pierderea unei părți însemnate din operele lui Confucius.

▲ Pictură reprezentându-l pe prințul Seitoku. Acesta a introdus valorile virtuții, ale bunătății, politeții, credinței, tradiției și cunoașterii, dovedind că valorile confucianiste încă mai dăinuiau în Japonia în acea vreme.

▼ Templul Yushima în era Showa, în Japonia. În Japonia antebelică, idealurile confucianiste erau impuse copiilor de la o vârstă foarte fragedă, dar după război învățăturile acestuia au dispărut din cărțile de școală.

De la negare la reacceptare

Pe de altă parte, în China, unde confucianismul fusese legat de stat atâta timp, era considerat o barieră în calea modernizării. Până în secolul al XIX-lea, chinezii au considerat întotdeauna confucianismul superior culturilor vestice, așa că nu au încercat niciodată cu adevărat să încorporeze valorile europene în societate pentru a o moderniza.

Observând însă faptul că Japonia, care absorbise cultura europeană, devenise foarte puternică din punct de vedere militar, chinezii au început să caute o cale mai bună de a se moderniza. Unul dintre conducătorii mișcării a fost Kou Yi. Acesta îl comparase de multe ori pe Confucius cu Iisus Hristos și considera că înțeleptul ar putea aduce pace și prosperitate în China.

La începutul secolului al XX-lea, opinia chinezilor despre confucianism a început să se schimbe. Unii intelectuali au proclamat necesitatea de a elimina confucianismul pentru a progresa, iar mulți revoluționari au început să pună sub semnul întrebării valorile confucianiste. În cele din urmă, Chiang Kai Shek a unificat China și a eliminat confucianismul din politică.

După războiul sino-japonez și după cel de-al Doilea Război Mondial, China a devenit națiune comunistă, respectiv Republica Populară Chineză.

Mao Zedong a reușit să amestece valorile poporului chinez, profund înrădăcinate în confucianism, cu ideea de comunism, și a realizat cu succes o Revoluție Culturală.

În 1966 însă, confucianismul a fost interzis cu totul în China, iar mulți dintre descendenții și adepții lui Confucius au fost pedepsiți cu asprime. Templele confucianiste au fost atacate de armată și au suferit multe distrugeri.

După Revoluția Culturală, China a început să înțeleagă importanța îmbunătățirii economiei sale. Apoi, în anii 1980, au fost introduse o serie de reforme, permițând Chinei să rămână un stat comunist, dar să convertească treptat economia la un sistem capitalist. Unii savanți chinezi au considerat faptul că succesul unor țări ca Japonia și Coreea se datora ideilor confucianiste, așa că au susținut implementarea a ceea ce numeau un „capitalism confucianist".

Se spune că această creștere economică impresionantă a Japoniei s-a datorat valorilor confucianiste adânc înrădăcinate. Sistemul de angajare pe viață, respectul pentru societate și dorința de a

▲ Statuia lui Confucius în templul principal. Templul lui Confucius a fost protejat de mulți monarhi, iar în timpul festivităților, împărații veneau aici și își plecau capul în semn de respect pentru marele filozof.

▼ Templul lui Confucius și pădurea care îl înconjoară au fost incluse în patrimoniul mondial. Ca atare, atrag un mare număr de turiști. Confucius reprezintă o atracție turistică pentru China, o țară a cărei economie crește cu o viteză uimitoare.

Timpul trece repede pentru cei care muncesc mereu

munci și de a studia din greu sunt toate idealuri confucianiste. Mulți dintre liderii politici și industriali ai Japoniei au fost cititori pasionați ai „Analectelor".

Astfel, din punct de vedere economic, chinezii încep din nou să îi acorde importanță lui Confucius și încearcă să găsească un mod de a îmbina confucianismul cu marxismul. China are, de asemenea, multe probleme sociale, cum ar fi o creștere abruptă a criminalității, astfel că s-a făcut apel la restabilirea valorilor confucianiste pentru a readuce pacea în țară. O renaștere morală similară este căutată și în Japonia, astfel că mult mai mulți încep să citească „Analectele". Bunătatea lui Confucius atinge și inimile multor oameni din afara Asiei de Est.

Despre trecerea timpului, Confucius afirma: „Timpul trece repede pentru cei care muncesc constant". Ideile sale continuă să dăinuiască după 2 500 de ani. Credința sa că toți oamenii trebuie să se iubească sună extrem de atrăgător într-o epocă a conflictelor.

100 DE PERSONALITĂȚI

Oameni care au schimbat destinul lumii

CONFUCIUS

DeAGOSTINI